

Surat Ibrani ^a

Mae hap de ol: Alap mes zère mo Tanena zer sone zaka– nësa de dam tangankam tonbiridazan hap.

1 Orep nëno mae mo auyan-aza hap, Alap etan-etankam zère mo ol ayang gul gwen zi hip ola gol gwizimki–dekam de titi ta gwibin hip hen jalse gwibirida gwen hap. ² Hwëna angkam okamana an mo aumwa hap de yaklanak an zen ki lwa zahe'an, Alap mes zère mo Tanena zer sone zaka–nësa de dam tangankam tonbiridazan hap. Alap ngli naban okama naban kitak Tane zem in mo taha san yang sosuku, hen Bi zem in mes ki anakan gu-gubluka, “Èe asa kitak ebe hap golblal.” ³ Nen Alap mo ngatan zi mo lang nakore ngatanna tingan Zëbon onakone dam ulsuk gwenan. Tane zem in hen Alap– men kirekam hen Bi zem Alap. Tane zem in mo ola sosen tanganna, zep zère mo ol-gun enkam tngare zère mo syal gwibinni insa irik gil gwenda. Zen de irik gin srëmkam maka sekwak gwe-gwenan. Zen kim nëno mae mo kareksa de ngan gulsuzimdin hip tilki, dekam zep ngatan zi mo lang san

^aOl tatakna an, angkam anakare dam gulsunnu hom, “Zen ale gulku.” Men zen ale gulku zère mo bosena hom kira gulku. Orep ahakon man kil nil gwëk, “Paulus ale gulku.” Hwëna angkam man enlala nei gwibirin, “An aha zi mes yap ale gulku.” Sap zini men zen ale gulku, zëno srip gulsunnu srën tangan–Paulus Bak mo ol ale gun nukonye. Angkam ahakon man enlala nei gwibi'in, “San ha Apolos Bak ale gulku.” (Kis 18:24-28, 1Kor 3:1-9) Ahaksa aha zi mes yap ale gulku– men zen hen Timotius Bak han song ë gwëkake. (Ibr 13:23) Men zëbe mae hap suratna ansa ale gulzimki, zen Yahudi zini men zen ëKristen gwëkke. Suratna an mo bosena “Ibrani”kam nen gwibirin. “Ibrani,” zen Yahudi zi ausu mo aha bose, hen zi ausuna in Ibrani olkam don gwibirin. Hwëna men zen ale gulku, zen hom Ibrani olkam suratna ansa ale gulku. Zen hwëna Yunani olkam ale gulku. Mae hap hwëna suratna ansa “Ibrani”kam bose nuk: Sap men zen ale gulku, Yahudi zi mo kirekam de Alapsa betek gwëblanna beyakam srip gulsuku. Zen mae hap ki srip gulsuzimki: Dekam de Kristen zi anakan dam gulsuk gwen hap, “Insa orep Yahudi zini tame gun srëmkam syal nei gwibik, hwëna angkam Yesus nëbe mae hap kitak sul sone gwizim'ira.” Hen suratna an– dekam de nen Yesussu enlala gwe-gwëblan hap, “Zen eiwa teipsin tanganna.”

dep sewe seka– Teipsin Tangan Zini Alap mo dam taha nakon dikim nikirin hip. Zen dekon zep kitak angkam irik gi'ira.

Mae hap de ol: Alap mo Tanena in, Zen kitak de Alap mo dam taha nakore zi nikon teipsin tanganna.

⁴ Tane zemka in zao dre neka, zere mo dam taha nakore zini dekon otde tangannak lowe he'an. Hen bose teipsinni mensa zebe hap golblaka, dekon zep Alap mo dam taha nakore zini in kitak blikip neisik gweblanan. Sap zeno mae mo bosem-sena hom kire teipsin niye. ⁵ Sap men kirekam Yesussu gubluka, "Em in ano Tane," zere mo dam taha nakore zini desa hom kirekam gubiridaka. Sap Alap man Yesussu gubluka,

"Em in ano Tane,
Ee mesë namen damnak Aenaka anakan kira tanan,
'Ee an eno Bian.'"

Dekam zep etan Alap gubiridaka,

"Zen in eiwa ano Tane.

Tingare zini zep sa blikip neisik gweblal." ^b

⁶ Hen Alap kim Tane Tangan zem insa auhu-kama zi hip zertreizimki, Zen dekam zep zere mo dam taha nakore zini gubiridaka,

"Em kitak boklesa kom la gweblak." ^c

⁷ Hwëna Alap kim zere mo dam taha nakore zi hip dena srip gulsuku, Zen anakan gubiridaka,

"Ee are mo dam taha nakore zini asese habë li yul sonenda gwenan–
dekam de aha lang san ano syalsa nabakam
golada gwen hap.

Hen syauk hitin hibë li yul sonenda gwenan–
dekam de zisi halen ta gwibin hip ahaksa karek
ta gwibin." ^d

Zep Alap zere mo dam taha nakore zini in man Yesus onakon elwala he'an.

⁸ Hwëna Tane Tangan zemka Alap man hwëna gu-gubluka,
"Em in hen Alap. Em hendep denaban esa irik gili.
Eno irik ginni sa sosen gwer, sap Em zisi dam-dam
enkame klis gul gwenda.

^b1:5 Mzm 2:7, 2Sam 7:14, 1Taw 17:13 ^c1:6 Mzm 97:7 ^d1:7 Mzm 104:4

9 Em dam-damkam de gwën zi mo syala desa ema sam
gwesik gwibirida.

Karekkam de gwën zi mo syala desa ema husus
gwe-gwibirida.

Zen in zebë ere mo Alapna Ëë eno bosena teip
gulsubluk– tingare ere mo wal bose wal
onakonye.

Zep sa tingare zini eno bosena isrip-sri nei gwibir.”^e

10 Zep Yesus eiwa teipsin tanganna– Alap mo dam taha nakore
zi nikonye. Zep Desa en Alap anakan gubluka,

“Em in hen Bian. Nonol lonesen nakon zebe ere mo
tahakam okamana ansa moko gulku,
hen nglina ere mo tahakame yang tasiki.

11 Ngli naban okama naban sa jek-jak nër.

Hwëna Ena hëndep denaban esa gwë gwera.

Ngli naban okama naban pakean mo kim sa
kwang nër

12 hen ohlong nër.

Zen dekam esa hiri son hap lak sola.

Hwëna Ena molye wet gwesik gweka,

hëndep bogol gwen srëmkam esa hëndep denaban
gwë gwera.”^f

13 Hen Alap hom zëre mo dam taha nakore zini aha-en mae
gubluka– men kirekam zëre mo Tane Tanganna Yesussu
gublukaye,

“Em ano dam taha nakon nikirin–
dekon de hen teipsinkim irik gin hip.

Ki asa hwëna ebe hap de jal zini ere mo tana
iltikinnik sisik gulin.”^g

14 Hwëna Alap zëre mo dam taha nakore zini insa kirekam
bëjen dam taha nakon de teinikirin hip gubiridan. Zen hwëna
zëre mo syal ensa de gol gwen hap, hen desa man nësa de mas
gwibirida gwen hap gubirida gwenda– nen men zene dekam de
ëngaya gwen hap dena ulin gwenanke.

^e 1:9 Mzm 45:7-8 ^f 1:12 Mzm 102:25-27 ^g 1:13 Mzm 110:1

**Mae hap de ol: Alap mensa nër hom ëngaya
gwen hap dena nöp golzimki, desa bap
nen asyas makan enlala gwibin.**

2 Zen in zep, Yesus onakore ola insa nër hom dokwak uk, nen dawem enkam nen i-san i-san gwe-gwibin. Kire srëmkam ki sap de ora san esa ëgwahal. ² Sap orep Musa Bak hap Alap onakore titi tabin ola zëre mo dam taha nakore zi ayang nul gweblak, zen zep hwëna ahakorena kip ayang gul gwizimki. Zen Alap zëre onakon hom mwin-mwankam gulin gweka. Zëre mo dam taha nakore zi nikon gulin gweka. Sap kirekam, hwëna zen hen eiwa de tangaranna. Hen men zen desan ang ta srëm gwe-gwek hen nol drak-drak nei gwibik, desa ki Alap karek ta gwibirki. ³ Hwëna Yesus, Zen Alap mo dam taha nakore zi nikon teipsinni. Zen in zep, angkam de wenyä nësä dawemkam tangan sa karek tabiri– nen de ëngaya gwen hap de zëre mo ol ësena ansa asyas makan gweibinkimye. Sap Bian Yesus Zën nonol gol haladaka, hen men zen nonol ësane gwe-gwek, zen mes nëbe mae hap eiwa nul gwizimki. ⁴ Alap Zëna hen mes zëno mae mo ola insa eiwa de gulzimki– Zen kim kirekam-kirekam owasna gol gwizimki, hen zëre mo Enho nakore sosonna kim zëre mo dwam gwibin sin zi hip ing ta sone gwizimkiye.

Mae hap de ol: Yesus kire hap zi tangankam hata zaka.

⁵ Hen Alap hom zëre mo dam taha nakore zini dam tasibirki– zen de okama ësena insa irik gin hipye, in zep denaka angkam lonbi'inye. Hwëna Zen diki Tane zik sa okama ësena insa irik gili. ⁶ Hen zini nëbe mae hap dena Alap mo olak man lwak, aha zini kim anakan Alapsa gublukaye,
 “Bian, Em ba habe zi tanganna asa nwekam golëake gwenda?
 Hen Adam Bak mo auyan-aza tane walya asa ba habe kwasang gwibirida gwenda?
 Sap ëe an otdë tangannak denakake, hwëna Em mese ano mae mo bosena esek gul sezimki.
⁷ Sap angkam an kimë okamanak awe lowe he'an, ano mae mo bosem-sena betekna– ere mo dam taha nakore zi nikonye.

Hwëna Em mese abe mae hap teipsinkim de lowehen
hap de bosena hamal gulzimki.

Dekam hwëna ëe asa ere mo dam taha kore wenyä
insa leipsibiridal,

⁸ hen tïngare kirekam-kirekamna ëe asa bi eibir.”^h

Alap mo ola insa anakan lwak, “tïngare kirekam-kirekam”sa de zini nen bi gwibin hip, enlalana aha-en mae molya lwa kinik. Zep zëre mo dam taha nakore zini zao hen bitï gwe'an– nen de lamkam bi gwibiridannak. Hwëna nëno mae mo kirekam de irik gin hip denak hom am angkam zau'un. ⁹ Diki Yesus en angkam kirekam bi gwibirida'ara. Zen kim menkam okamanak gwëka, dekam zëno bosena hen “betekna Alap mo dam taha nakore zi nikon”– nen an kiye. Hwëna Zen mes nëbe mae hap karekkam tilki. Zen in zep Alap zëbe hap bose dawemna golblaka, hëndep angkam zep Zen kitak teipsibirida'ara. Alap eiwa man nësa sërkam kwasang gwibiridaka, zep Tane zemka zer soneka– Zen de nëbe mae hap okamanak awe tin hipye.

¹⁰ Alap Zën kitak bi gwibi'ira, hen zëre mo sosonkam kitak jowek. Zen in zep Alap hap man tangan dakastilbli'an– Zen de walas beya gwen hap, hen walasna insa de Zën zëre mo ngatannak golëlowehe gwen hapye. Hwëna Yesus Zen Zen– walasna insa de zon guludan hap de Zi niye. Zen zep Yesus hup dakastilblik– Zen de walasna in hap kareksa goltowen hap denaye. Zen zep Alap zëre mo Yesus hup de dwam gwibir-blinna sul soneblaka– kim karek yala insa de goltowennak nwe enkam kara takaye. ¹¹ Zen in zep angkam nwe-mase gwe'an, Tane zem Yesus Zëna, hen Zen men desa karek-karek nakon aha-rok'nen ngan tasibirki, zëno mae mo Bianna aha-en. Zen in zep Yesus hom nësa saher gwibirida'ara– anakan de gubiridan hapye, “Zen ano oso wal.” ¹² Sap Alap mo olak Yesus “oso wal”kam nësa gubiridaka– kim Alapsa hamal hap anakan gublukaye,

“Bian, are mo oso walya ban de golëyaing gwe
zannak

Ëe asa eno bose dawemna zëno mae mo inik teip
gulsuk gwer.

Ëe asa dekam Emsa terya ban apdenak ziisrip-sri
gwe-gweblal.”ⁱ

^h2:8 Mzm 8:5-7 ⁱ2:12 Mzm 22:23

13 Yesus hen man Alap mo ëpba olak hamal hap guku,
 “Ëe asa Bian ensa blol gweblal.”

Zëwe hen man nëbe mae hap dena Alapsa hamal hap gubluka,
 “Ëe ama angkam, wasna mensa Ena abe hap
 kap gulbluka, depan mae golëyaing gwe'an.”^j

14 Mensa “wasal”kam gubiridaka, zen kala bare tim nibare wenyä nësa ki gubiridaka. Zep Yesus zëre hap hen man tangan dakastik– kala bare tim niban de hen hata zankamye. Zen in zep tin hip de tim niban golhata zaka– dekam de dowal mo kigï mo sosonsa juwe gwen hap denaka timbwas gulblun hap. 15 Hen Zen mae hap kirekam syal gwibirki: Dekam de gwiswe sonen hap, tungan men zen tin hip ëairi gwenanye. Sap zini nen menkam nëre mae mo gwën holona men kiye dekam tinsi ema airi gwibik. Hwëna angkam Zen mes nësa tin hip de airinni in kon gwiswe soneka. 16 Zep man tangan dam gwesinin: Yesus kim tilki, Zen Alap mo dam taha nakore zisi hom mas gwibiridaka. Zen hwëna Abraham mo auyan-tane walya nësa mas gwibiridaka. 17 Zen zep tangan zëbe hap dakastilblik– zi timkim de hatazan hap denaye, an kire tim niban oso wal zem nen lowe he'anye. Zen zep nëbe mae hap nwe-mase gwe'ara– san de Alap mo golak de syal ta gwen zi mo teipsinni, Zen de nësa Alap osan dep mas gwibirida gwen hap. Hwëna Zen orep de Alap mo golak de syal tan zi mo kim hom sapi kalkam nëno mae mo karek-karekna ngan gulsuku. Zen hwëna zëre mo kalkam ngan gulsuku. In zep Yesus zi timkim hata zaka, hen nen zebe anakan tame lak, “Zen eiwa taibliblan tanganna hen kwasang-kwasangna.” 18 Sap Zëna hen nëno mae mo kim karekna goltowe gweka, hen man sap kareksa de gon hap de enlalana hata gweblaka. Zen in zep sosen srëm zini nëno mae mo lowe hensa tame gul gwe'ara– nen kime sap kareksa de gon hap ëalp gwesik gwenan. Zep nen kime abe la gwenan, Zen dekam zep enlala tatetena nëbe mae hap zer gwizimmira.

^j2:13 Yes 8:17-18

**Mae hap de ol: Alap mo Tanena in,
Zen Musa Bak onakon teipsin tanganna.**

3 Zen in zep, aya-wal oso-wal, sap nesa mes Alap hlil inki-zere onak de enho lalak enkam lowehe gwen hapye, zep nen dawem enkam Yesussu tame tan. Sap nen ema zebe hap dena damnak anakan egu gwe'an, "Zen Alap zer soneka, hen nebe mae hap Zen mes nwe-mase gweka- Alap mo golak de syal tan zi mo Teipsin Tanganna." ² Sap Zen Alap zere mo taibliblan tanganna, zen zep Alap syala in hap dam tasiki-men kirekam hen orep Musa Baksa taibliblakake, zen de Alap zere mo nga yala Israelsa syal gwe-gweblan hap. ³⁻⁶ Zep teipsinni nonol sap Alap Zen, zao Yesus, zao Musa. ⁴ Hwena men zen tangan kitak bi gwibi'ira, Zen Alap Zen. Zen Zen nga yala insa bi gwebla'ara, hen kama bi tanganna Zen. ⁵ Musa Bak zen hwena Bi Tangan Zini in hon de syal gwe-gwen zi. Zen hen taibliblan tanganna, zep dawemkam Alap zere mo dwam gwibin sin zere mo ngana insa syal gweblaka. Hen zere mo syala kon ngein sin dep dena anakan goltrei gwizimki, "Abon onakore teipsin zini sa hata zala."^k ^{3b} Zep Yesus, Zen Musa onakon teipsin tangaranna, ^{3a,6a} sap Zen bi tangan Zini in mo Walas tangan, hen Alap mes Desa Zen de hendep denaban ngana insa kara ta gwen hap taibliblaka. ^{6b} Zep nen an eiwa Kristus mo nga- nen de airin sremkam Zebon en anakarekam eblol gwe-gwenkamy, "Zen sa kitak nebe mae hap syal gwe-gwibir-zimdi."^l

Mae hap de ol: Bap nen Alapsa de taibliblanna baes tan.

- ⁷ Zen zep Alap mo Enhona nesa gubirida'ara,
"Namen de yaklanak Alap zere mo olsa em i-san i-san
gwe-gwibin.
⁸ Bahem ere mae mo auyan-aza mo kim enol drak-drak
gwe-gwen-

^k 3:5 UI 18:15-19

^l 3:6b Men zen suratna ansa syal gwibirki, zen "nga" hap awe "gol" kam ale gulku. Zen kim "golsa de syal gwibin" hip ale gulku, zeno enlalana sap Alap mo hlil irin zini Israelsa de syal gwibin hip. Hwena Orya olkam, Israelsa bejen golkam enlala gwibiridan, hen bejen zisi gol makan taun, zep "ngasa de syal gweblan" kam li nul sonek.

zen men kirekam sasa lang nakon Abon onakon
de te so gwen hap äsas gwe-gwekke.

Zen dekam zep anakarekam Asa nakasik gweblak,
‘Alap wëhë nësa karek tabi'inka?’

⁹ Eno mae mo auyan-azana sap mes hla nul gwek-
owas-owasna mensaë empat-pulu tahunkam
syal gwe-gwibir-zimkye.

Hwëna zen nama dekam Asa kareksa de gulin
halasen gwenkam nakasik gweblak.

¹⁰ Zen in zebë tangan hëndep blalen gwibiridak,
zebë anakan gubiridak,
‘Zen molya etan Abon osan dep lwanda halzak,
sap Asa de i-san i-san gweblanna mes tangan
baes tak.’

¹¹ Zen in zebë desa jala ban anakan gu-gubiridak,
‘Mensa langna zao de golëteinikirin hip
gu-gubirida guk,
zen hwëna toton molya zë yaing gwek.’^m

¹² Zen in zep, aya-wal oso-wal, dawem! Bap nen Israel mo
kim ëgwën. Em ema ahakore nik Ngaya Zini Alapsa hli lanank-
dekam de ere mae mo enho karek lam tan san ang tan hap. Ki
hwëna dekam esa Zënaka de taibliblan nakon ëbutehal gwer.

¹³ Zep emsa de ahanaka karek ora san dep yasik tan srëm hap,
emki enaka yakla jamkam titi ta gwibin. Sap Alap mo olak men
anakan lwak:

“Namen de yaklanak Alap zëre mo olsa em i-san i-san
gwe-gwibin.”

“Namen de yakla”kam mensa guku, zëno enlalana, nen de
yakla jamkam nënaka titi ta gwibin hip. Sap kire srëmkam,
ki nëre mae mo karekna in zen sa nëp dërek gwe-gwizim,
hëndep zen sa nësa al tasibir. Zep esa hëndep ënol drak-drak
gwer, hëndep dekam esa Alapsa langa lasil. ¹⁴ Hwëna nëne
Alapsa de taibliblannak tatem ëzauk gwe'ak, men kire enkam
nonol lone sennak laibliblakke, nen dekam esa aumwa hap de
yaklanak, mensa Kristus nëbe mae hap hamal gulzimki, desa
kitak ulin. ¹⁵ Zep nen bap nen Alap mo ola insa eititi
gwe-gwibin– men zen anakan lwakye,

^m3:11 Mzm 95:7-11

“Namen de yaklanak Alap zère mo olsa em i-san i-san gwe-gwibin.

Bahem ere mae mo auyan-aza mo kim ënol drak-drak gwe-gwen–

zen men kirekam Abon onakon de te so gwen hap äsas gwe-gwekye.”ⁿ

¹⁶ Zen kirekam banakare zi? Zen sap dwan zère mae mo ikim am Alap mo ola ësane gwe-gwek! Zen hwëna ba hap etan zère onakon de wet so gwen hap äsas gwe-gwek? Zen men sap Musa Bak Mesir kon gwiswe soneka! ¹⁷ Hen zen banakare zisi Alap empat-pulu tahun enkam jal gwibirida gweka? Zen sap Israel mo auyan-azana– men zen karekna nulin halasen gwekke. Hëndep zep zère mae mo tok-tokna hli nulida song gwek– sasa lang san kim sek gwe song gwe'an zakye. ¹⁸ Hen zen banakare zisi Alap anakan gu-gubiridaka?–

“Mensa langna zao de golëteinikirin hip gu-gubirida guk,

zen hwëna toton molya zë yaïng gwek.”^o

Zen men zen Alapsa de taïbliëlan hap baes takke. ¹⁹ Zep angkam mes tangan dam gwesin'in: Zen mae hap Alap mo golëteinikirin langnak yaïng gwe srëm gwek: Sap zen hom Zënaka daïbliëlak.

4 Zen in zep, sap Alap molya zère mo ol gu-gunnu insa eititi gwibirki, zère mo olsa de i-san i-san gwe-gwibin wenyä, zen zen en sa zère mo golëteinikirin langnak yaïng gwer. In zep nen ki ëngalap gwe-gwen– anakare hap, “Nëbon mae onakon bap zen aha maena zëwe hata srëm gwen.” ² Sap Alap anakore ol dawemna nëbon mae onak mes hatak– men kirekam hen orep Israel hon hatakke. Hwëna zëbon mae waba tangan hap lwak, sap zen hom daïbliëbik. ³ Hwëna nen an zen angkam laïblië'in, nen mesë Bian mo hamal gun langna iwe de yaïng gwen hap dena ulink. Hwëna men zen daïbliëbir srëm gwek, desa man Alap gubiridaka,

“Ëë mesë nol drak-drak wenyä insa jala ban gu-gubiridak,

‘Mensa langna zao de golëteinikirin hip gu-gubirida guk,

zen hwëna toton molya zë yaïng gwek.’”^p

ⁿ3:15 Mzm 95:7-8 ^o3:18 Mzm 95:11 ^p4:3 Mzm 95:11, Ibr 3:11

Hwëna Alap Zën de zi niban golëteinikiran hip dena insa mes sap auhu-kamana an mo nonol lonesen nakon nëbe mae hap hamal gul guzimki. ⁴Nen ema anakan dam ulsu'un, “Langna insa nëbe mae hap mes hamal gul guzimki,” sap Alap mo olak man lwak,

“Yaklana tujuna, Alap dekam syala golzausuku,
sap Zen mes dekam kitak sul soneka.”^q

⁵Zep langna in angkam sul sonen nik lwa'an, sap hyanak Alap dekam zep Israel mo ayan-azana insa gubiridaka– men kirekamë gulk kon ale gulye, “Zen toton molya zë yaïng gwëk.” Sap sul sone nik de lwan srëmkam, ki molya Alap kirekam gubiridananam.

⁶Zep angkam de zini nëbe mae hap Alap Zën de golëteinikiran langnak de yaïng gwen hap dena nama lwazim'in. Hwëna men zen sap nonol ol dawemna insa ësane gwe-gwëk, zen mae hap zë yaïng gwe srëm gwëk: Sap zen man Alapsa de taïbliBlan hap baes tak. ⁷Zen in zep tahunna kim beya tangankam altïlsïk song gwëk, dekam zep Alap aha yaklana dam tasïki– dekam de Zën de zi niban golëteinikiran langnak yaïng gwen hap denaye. Yaklana insa man ayatna inkam “namen de yakla”kam gubluka. Zen ayatna mensa Daud Bak anakan ale gulkuke,

“Namen de yaklanak Alap zëre mo olsa em i-san i-san
gwe-gwibin.

Bahem ayan-aza uk mo kim ënol drak-drak
gwe-gwen.”^r

⁸Zi niban de golëteinikiran langna insa Alap enlala gwibi'ira, zen Yosua Bak men desan dep Israel mo ayan-azana golësek gwëkake, desa hom enlala gwibirki. Daud Bak kim Alap mo ola insa ale gulku, dekam Israelk de zini orep mes langna zëwe yaïng gwëzak. Sap zao de eiwa golëteinikirinkim, ki molya Alap etan aha yaklanak de aha langnak golëteinikiran hip gubiridananam. ⁹Zep Alap zëre mo hlïl irin zini nësa nama Zën de golëteinikiran hip gu-gubirida gwe'ara– nen dikim nëre mae mo syalsa golzausun hupye, men kirekam hen Alap Zëna

^q4:4 Kej 2:2 ^r4:7 Mzm 95:7-8

yaklana tujunak syala golzausukuke. ¹⁰ Sap mensa Alap golêteinikin'ira, zen zêre mae mo syala golzausunkum– men kirekam Zëna hen golzausukuye.^s

¹¹ Zen in zep, nen dawemkam äalp gwe-gwen– ekakim Alap han apdekam êrnîkink. Mana nêbon mae onakon aha mae nik zêwe hata srêm gwenanka– men kirekam orep Israel mo auyan-azana ägwë gwekke. Sap zen man Alapsa de taïbliëblan hap baes tak.

¹² Zep nen bap nen Alap mo ola in sa tim gun, “Zen asyas.” Sap Alap mo ola, zen nêno mae mo enhonak man tangan sosen gwe-gwenan. Zen zep nwe-mase gwe-gwenan– san de ngayana. Hen Alap mo ola san de nêbok eiha-ngi eiha-ngi ben-benna kiye. Zen zep nêbon mae olk en san tîsik gwenan, hêndep dan gaing nênnak hata gwenan. Dekam zep nêno mae mo enlalana hen hole-hlena enhonak anakan kles so gwenan, “An zen Alap mo dwam gwibinni. An Alap mo dwam gwibin srêmna.” ¹³ Zep man tangan dam gwesinî: Alap mo nwenak zêre mo yang tabin wenyâ nen toton banakan molye äani-ning gwek. Sap zêbe hap tîngan talusun nik êrlwa'an. Zep lamkam nen kire Alap hap esa nêre mae mo lowe henna kîtak oltrêblal.

**Mae hap de ol: Yesus Zen Zen nêbe mae hap
Alap mo golak teipsin kim syal gwe'ara.**

¹⁴ Zep Alap mo Tanena Yesus Zen mes nêsa ngatan zi mo lang san dep ngeir gubiridaka– Alap zêre osan dep. Men kirekam orep Alap mo golak de syal tan zini Israelsa Alap hon dep zon nulida gwek, Yesus hen kirekam angkam nêsa zon guluda gwe'ara. Zen Zen tangan angkam– Alap mo golak de nêno mae mo Teipsin niye. Zen in zep nen Desa en de taïbliëblan

^s **4:10** Syalsa de golzausun hup dena mensa ayat 9-10nak enlala gwibirki, zen tînkim de auhu-kamanak de syalsa hli yun en hap denaka hom. Hwëna zëno enlalana, nen de nama okamanak lowe hennak de anakan eisbin hip, “Ano syala mes tap gwenan.” Men kirekam Efesus 2:6nak Iwa'an, nen Yesusu de taïbliëblan wenyâ nen angkam Alap han apdekame ngatan zi mo langnak êrnîkin'in. Zep nen auhu-kamanak awe home etan syalsa de gon hap ädwam gwe'an– dekam de Bian mo nwenak êdakastin hipye. Sap nen mese êdakastik– in kim laïbliëblakke. Zep nen angkam san de syal srêmkam de teinîkirinni kiye. Kristen zini nêbe mae hap Yesus mes syala sul soneka– nen dikim Alap mo nwenak êdakastin hip denaye. Hwëna eiwakam de taïbliëblanna zen hen goltrênkam, sap nen Alap hap de syala isrip-sri habe ol gwenan. (Yak 2:14-26)

ennak tatem ëzauk gwen. Bap nen zabe gweblan. ¹⁵ Sap Zen man nëno mae mo lowe henna kĭtak anakan hlaul gwizimnira, “Zen an dekon sin gwe hana'ara. Zen wakĭn dekon sin gwe hana'ara.” Zen zep nësa dawemkam kwasang gwibirida gwenda, sap zëre hon hen ki sap kareksa de gon hap de enlalana hata gweblaka– men kiye hen nen. Hwëna Zen hom mae karekna golka. ¹⁶ Hwëna nen mese angkam Deban ërdokot gwer! Zep nen kime Alapsa abe la gwenan, nen dekame damkam nëre mae mo abena Alap hap yaĭng ĩl gweblanan– Yesus in zëwe angkam nëbe mae hap syal gwe-gwe'araye. Zep nen sap esa aĭrĭn srëmkam Alap hon yaĭng gwe-gwer– nen de ba maesa tahalha gwibĭnkimye. Dekam sa Alap nëbe mae hap zëre mo kwasang-kwasangna nabakam goltrei gwizimdi. ^t

5 Yahudi zini, Alap mo golak de teipsĭn hĭp zen zini aha-en dam dasĭk gwenan. ^u Zëno syala, zen zi bose zemka de Alap hon golëyaĭng gwe-gwen hap– ba maesa de Alap hap gol gweblankam. Hen zëno syala, bol-zaun tangan wenya, zen tĭngare Yahudi zi mo karek-kareksa dikim tap gulsuk gwizimdin hĭp de sapi-kambingsi Alap hap tru tasĭk gweblan hap. ² Okamanak insa Alap mo golak de teipsĭn hĭp dam dasĭk gwibirin, zen hen ki zi tangan. Zen zep aha zisi sae-saekam golëlowehe gwenda– tame gun srëmkam kim karekna nol gwenanye. Sap zëna hen man zënaka enlala gwe-gweblanda, “Aena hen sin-sinni.” ^v ³ Zen in zep nonol zëre mo karek-karekna in hap sapi-kambingni tru tasĭk gwenda, ki zep hwëna aha zi mo karek-karek hap tru tasĭk gwenda. ^w ⁴ Hen zi bëjen zënaka

^t4:16 Ibr 10:19-20

^u5:1 Suratna ansa kim ale gulku, dekam nama Musa mo tĭtĭ tabin ola syal nei gwĭbĭk– Yerusalemk de Alap mo golakye. Zep “dam dasĭk gwenan”kam suratnak awe ale gulku. Alap mo gola insa tahun tuju-pulukam Roma mo jana nabare zini dri nuk, zep hëndep dekam Alap mo golak de syala nolzausuk– hëndep angkam. Zep men zen suratna ansa ale gulku, san ha tahun 60 maekam mes yap ale gulku.

^v5:2 “Tame gun srëmkam de kareksa gonna,” zëno dam gulsunnu, zen Musa mo ahakore jalse gwen ol bete-teksa de gulumurun. Sap zëno tĭtĭ tabin ola iwe, jalse gwen ol bete-tekna man sërkam beya gwek, zep tĭngare Yahudi zini bëjen tĭngan enlala gwĭbin. Zep ahakore ol jalse gwen bete-tekna insa tame gun srëmkam nulmun gwek. Eirim de kareksa gonna– men kiye, kahalo gwenna hen zisi de tanna, desa bëjen tame gun srëmkam syal gwĭbin.

^w5:3 Im 9:7

dam tasin– Alap mo golak de teipsinkim syal gwen hap. Zen diki Alap Zën dam tasik gwenda– men kirekam orep Harunsu dam tasikike.

⁵ Kristus hen kirekam. Zen Zën hom Zënaka teipsinkim drë neka, hwëna Alap ki dam tasiki– anakan kim gublukake,
 “Em in ano Tane,
 Èe mesë namen damnak Aenaka anakan kira tanan,
 ‘Èe an eno Bian.’”^x

⁶ Hen aha ayatnak Alap man gubluka,
 “Em an Zen esa hëndep denaban
 are mo golak teipsili–
 orep de teipsin zini Melkisedek Bak mo kimye.”^y

⁷ Yesus kim okamanak awe nama gwë'anaka, Zen Alap de mas gweblan hap ol mam-mamkam go naban abe ta gweka. Zen man Alapsa anakan taibliblaka, “Zëno sosonna ki– Asa de tin nikon ngaya tan hap denaye.” Hen Zen man Alapsa dawemkam betek gwe-gweblaka, in zep hëndep Alap zëno abena dokwak gul gweblaka. ⁸ Zen sap Alap zëre mo Tane, hwëna Zen hen awe de gwënkam Alap mo zëbe hap de dwam gwibir-blin san de sul sonen hap dena anakan tawa gweka, “Èe hen asa karekna goltowe gwer– men kirekam Bian Asa dwam gwebla'araye.” ⁹ Zen in zep tangan Yesus in Alap mo nwenak dakastilki– zëre mo ngatan zi mo langnak de gol tangannak de teipsin hipye. In zep hëndep nèbe mae hap ëngaya gwen hap de ausuna Zëbon onak hëndep denaban lwa'an– nen an zen Desa ang ë gweblananye. ¹⁰ Zep Yesussu Alap zëre mo gol tangannak de teipsin hip dam tasiki– in kim anakan gublukaye,

“Em an Zen esa hëndep denaban
 are mo golak teipsili–
 orep de teipsin zini Melkisedek Bak mo kimye.”^z

Kristussu de ang gweblannak de ëzise gwen hap de ol:

¹¹ Yesus mo kirekam de Alap mo golak teipsin hip de ola nama beyana– desa de ebe mae hap golzimdin hip denaye. Hwëna ebe mae hap sa gwa-gwa gwer– desa de srip gulsuzimdkimye. Sap em in enlala tihisni. ¹² Diki angkam emaka aha zisi hen Alap mo olkam tawa la gwibi'in. Hwëna

^x5:5 Mzm 2:7 ^y5:6 Mzm 110:4 ^z5:10 Mzm 110:4

ena hen nama tawa tabin hibe ëdwam gwe-gwe'an, sap nonol lonesen nakon de tawa tabinni em desa home kitak tame u'in. Em an wal baizil makane nama lowe he'an, zebe momkam de taizibin en hap ëdwam gwe-gwe'an. Diki angkam tembane drak-draksa emaka olgwen gwibi'in. ¹³ Nama de momsä twen gwen zini, zen nama baizili, zep zen hom Alap mo nwenak dikim ëdakastin hip dena tame nu'in. ¹⁴ Tembane drak-drakna zen zise gwen zi hip dena. Sap kire zini zen mes zënaka holokam titi da gwibik– dekam de enho drak-drakkam lowehe gwen hap. Zep zen mes karek naban dawem naban de kles so gwen hap dena tame nuk.

6 Zep Kristen zini nënaka de tawa ta gwibinkim bap nen tahan en san dena etan-etankam gollwa halasen gwen. Diki olk san dena kim nen nënaka tawa ta gwibin– Kristen gwennak dikim ëzise gwen hap dena kim. Zep anakare ensa bap nen gollwa halasen gwen:

Waba hap de syalsa de baes gwibin hip dena– mensa Yahudi zini tim nul gwenan, “Ëe dekon asa Alap mo nwenak dakastil.”

Ahana, Alap ensa de taibli gweblan hap dena,
² hen zisi de su tabirida gwen hap dena,^a
 tahasa de tehabirida inen hap dena,
 hen juwen nakon de tim ëse naban luk tan hap dena,
 hen Alap de karek gol gwen zisi hëndep denaban
 karek tabin hip dena.

Zen in kitak nonol lonesen nakore tawa tabin. ³ Zep anik olk san dep dena insa emsa tawa tabik, sap nen ema Alapsa anakan laiblibla'an, “Zen sa tame gun hup de sosonna nëbe mae hap golzimdi.”

⁴ Dawem! Ema kawesin sin dep etan lwanda halank. Sap lwan dahan wenya, desa banakan dep?– ngatan san dep de

^a 6:2 “Zisi de su tabirida gwen hap dena,” awe Yunani olkam hom “baptisan”kam ale gulku, hwëna “baptisan-baptisan”kam ale gulku. Zep zëno dam gulsunnu aha-ere su tabinsi hom, hwëna beyana. Su tabiridansa de aïtbinni zen anakan: Kristen gwennak de zisi su tabiridan hap dena, hen Yahudi zi mo weyakam de timsi ngan gulsun hup dena, hen Alap mo Enho de nësa hlë tabiridan hap dena. Zep “su tabirida gwen hap dena,” desa bëjen anakan enlala gwibin, “An nen de nëre mae mo kareksa dikim ngan gulsun hup su tabiridannak etan-etankam ang gwen hap dena.”

etan golëlwan dahan naye. Sap zen menkam man Alap onakore dawemna hen Alap mo Enho mo syala neisbik, ⁵ hen zen man Alap mo ol mo dërekna neisbik, hen sosonna men dekam esa Alap mo kama ësenak lowehe gwer, desa hen man sap dërekna neisbik. ⁶ Hwëna kire nik de Kristussu hli da'ak, desa toton banakan molye ngatan san dep etan olëlwanda halzak. Sap zen de kawesin sin dep lwanda hankam, zëno mae mo syala in sa nwe-mase gwer– san de Alap mo Tanena Yesussu de etan saherak drë nenna kiye. Sap zëno mae mo syala in, dekam san de Yesussu de anakan tik-tik tanna kiye, “Emki etan te-lidak sonnak ün– ano mae mo karek-karek ësena ansa ekakim tüngare zi mo nwenak ap ngan gulsuzim!”

⁷ Emki ëenlala gwen: Nga syal gweblannak de o il ti gwenkam, dekam ngana iwe de obwaga tutulkum hatankam, ki Alap man nga syal gwe-gweblan zini in han apdekam zersyal gwe-gwe'ara, hen Zen sa ngana insa sam gwesiblila. ⁸ Hwëna ngana iwe de endang hatankam, ahaksa dokot të ngi-ngi, dekam Alap de kamana insa heip gun hup man golek de gwe'an. Hen nga syal gwe-gweblan zini in sa nga zem insa syaukkum ang tala.

⁹ Zep ano kwasang gwibirida gwen wenya, ëe insa Biansa de hli tan hap dena ebe mae hap ale gulzim, hwëna ëe homë emsa anakan enlala gwibirida'an, “Zen sa eiwa hli dal.” Sap ëe emsa anakanë taiblibirida'an, “Em mese hëndep de gwën hap dena ulink.” ¹⁰ Sap Alap Zen totoresa hom zisi gol kininda gwenda. Zen molya eno mae mo syal dohon-honna mensa zëbe hap ol gweblak eititi gwibirki. Hen em mensa Zënaka enna ola gweblak, desa hen molya eititi gwibir-zimki– in kim Kristen bose wal omka kwasang eibirida gwekye. Hen em angkam namae kirekam lowehe gwe'an. ^b ¹¹ Zep ëe ama tangan emsa dwam gwibirida'an: Diki em kwasang hap de syala insa ayang gul song gwen– eno mae mo lowe henna men kiye. Zen dekam esa ere mae mo enhonak anakan tame ul gwer, “Ëe eiwa asa Alap Zën de nësa golëteinikirin langnak yaing gwer.” ^c ¹² Hwëna kire srëmkam esa ëasang-asang gwe-gwer. In zebë emsa dwam gwibirida'an: Emki sap zini men zen Alapsa de taibliblannak tatem ëzauk gwekke, desa enlala gwibirida gwen. Zep emki hen zëno mae mo kim enlala

^b6:10 Ibr 10:32-34 ^c6:11 2Ptr 1:8, 10

syal-syala ban tatem ëzauk gwen, sap zen mes zëwe yaïng gwek– men zëwe dep Alap nësa kitak gu-gubirida gwekaye.

**Mae hap de ol: Alap zëre mo gu-gubiridan
ola bëjen wet gulsun.**

13-15 Abraham Bak kirekam tatem zauk gweka, sap desa man Alap zëre mo boresa de gubin niban anakan gu-gubluka,
“Ëe an Alap ama emsa gu-gublu'an,
Ëe asa tangan ebe hap dawemna gol gweblal.
Eno auyan-azana zep sa tangan hëndep ëbeya gwe song gwer.”^d

Zao zep Abraham ola insa de taïbli bin niban holokam eissiki, hëndep ki zep gul inki– mensa gu-gublukaye. Zen mae hap Alapsa taïbli blaka: Sap Alap man zëre mo ol gu-gunnu insa zëre mo boresa de gubin niban soson gulku. Sap Alap Zënaka de kwë tan hap de zini hom tangan, Zen zep zëre mo bosena gubirki.

16 Sap zini kim zëre mae mo ola soson nul gwenan, zen teipsin zi mo bose gubin niban anakan soson nul gwenan, “Dikire Zen asa hla tak– ëe de syal gwibin srëmkamye.” Zen dekam zep aha zi ol gulsun-gulsun srëmkam anakan daïbli birida gwenan, “Zen eiwa desa de syal gwibin hip kirekam gu-guku.”

17 Zen zep Alap hen kirekam zëre mo olsa zëre mo bose gubin niban soson gulku– Abraham Baksa kim gu-gublukaye. Sap Zen man Abraham mo auyan-tane walya nen de anakan taïbli ban hap dwam gweka, “Zëno ol gu-gunnu eiwa bëjen wet gulsun. Zen hëndep eiwa sa kirekam nëbe mae hap syal gwibir-zimdi.”

18 Zep Alap mes nëbe mae hap zao de tatem ëzaun hup dena dan-dan teisyazimki: Ahana Abrahamsa de ol gu-gublunna in zen. Ahana zëre mo bose gubin niban kim ola insa soson gulkuke. Zep Alap bëjen zëre mo ol-gun darena insa wet sosun, hen Zen bëjen boton gwen. Zen in zep, nen an zen Alapsa ëngaya gwen hap yaïng ëbla kini'an, ol-gun darena insa de kyang-kyang sosun nuban esa ngalap gwen srëmkam tatem ëzaul.

19 Zep zëwe en de tatem ëzaun hup dena in, zen buluk de jangkal makan zen nëbe mae hap lwazimdin, sap Alap bëjen

^d6:13-15 Kej 22:16-17

boton gwen. Zen zebe angkam äirîn srëmkam ol gu sonenkam Alap zëre hon yaing gwe-gwe'an– zëre mo ngatan zi mo langnak de gol mwa tangannakye, men zëwe orep deyol glaing-gling lilikinnî il nil sone gwekye. Sap menkam zini zao bëjen yaing gwen. Dekam orana tayalsin nik lwa gweka– men kirekam hen Alap mo okamanak de gol mwanak hen deyol glaing-glingni lilikinnik il nil sone gwenanke. ²⁰ Hwëna angkam desan dep de orana Yesus mes nëbe mae hap sal tazimki. Zen zep nëbe mae hap nwe-mase gwe'ara– Alap mo golak de teipsin tanganna, Melkisedek Bak mo kim de teipsin hip. Hen Zen dekon sa hëndep denaban nësa mas gwibirida gwera.

Abraham ne Melkisedek neka de kles son hap de ol:

7 Melkisedek in ëna Salemk teipsinkim irik gilki. Hen zen teipsin tangan Zini Alap hap de syalsa gol gweka– sapi-kambing maesa de hen tru tasik gweblankam. Abraham kim eijannak de yei-yëk gwen nakon lwahal zaka, Melkisedek dekam zep Abrahamsa ala tabla zaka, zao zep tahana tehabla ineka– Alap dikim dawemsa golblan hap. ^e ² Abraham dekam zep eijan nakon de kap ta halzan kire-kire hlikna zëbe hap kap tablaka. ^f Melkisedek mo bosena hen enlala naban. Zëno enlalana “Dam-dam enkam de irik gin zini.” Hwëna zen hen ëna Salemk teipsinkim irik gilki, hen ëna in mo bosena enlalana “umlæ.” Zep Melkisedek hen anakan nwe-mase gweka, “umlæ hap de teipsinni.” ³ Alap mo olah hom Melkisedek hap dena anakan ale nuk, “Zëno ane-biana zen,” hen “Zen dekore zi ausu nakorena.” Ki maka hen anakan dam nulsuk, “Zao jaha gwék,” ahaksa, “Zao tilki.” Zep zen man nwe-mase gwe'ara– san de Alap zëre mo Tanena kiye– nonol lone senna hom, hen aumwa topna hom. In zep Melkisedek anakan nwe-mase gwe'ara, “Zen Alap mo golak de hëndep denaban syal gwe-gwen zini.”

⁴ Nen zebe anakan dam ulsu'un, “Melkisedek, zen eiwa teipsin tanganna,” zep nëno mae mo auyanna Abraham Bak

^e7:1 In kim golëyei-yëk gweka, zen teipsin zisi empat enkam hëndep jana zi zeban zitamerasiki. (Kej 14:17-24)

^f7:2 Kire-kire hlikna insa Abraham kap tablaka desa “sepersepulu”kam nen gwibirin. Zep emaskam de moksa de 10 enkam kap tanna, zen hwëna Melkisedek hap aha-en zerblaka. 50kam de kap tan kire-kirena, desa 5 enkam kap tablaka.

eijannak de kap tan kire-kire dawem-dawem hlikna zēbe hap kap tablaka. ⁵ Hwēna Musa mo tīti tabin olak hyanak anakan lwak,

“Lewi Bak mo ausu nakore zini men zen de Alap mo golak syal ta gwe'ak, zen en sa zēre mae mo iyena Israel onakon Alap hap de kire-kire hlikna nulin gwer.”^g

Sap eiwa, dekon de gulin gwen, hwēna Israel zi ausuna in hen apdekam Abraham mo auyan-aza nakorena. ⁶ Melkisedek Bak an, zen hwēna Lewi Bak mo auyan-aza nakore naka hom. Hwēna zen ki Abraham onakon kire-kire hlikna gul inki. Hen zen man Abraham hap tahana tehabla ineka. Nēno mae mo auyanna in sap eiwa teipsinnī, sap Alap nonol desa en hamal hap gu-gubluka– dawemsa de golblan hapye. ⁷ Hwēna mes dam gwesinīn: Men zen tahana tehabla inenna, zen teipsinnī. Mensa tehabla inenna, zen betekna. Zep Melkisedek, zen Abraham onakon man teipsikī.

⁸ Lewi Bak mo ausu nakore zini in man juwe gwenan, hwēna zen Alap hap de kire-kire hlikna man nulin gwenan– Yahudi bose zem onakonye. Hwēna Melkisedek Bak, zen zēbon mae onakon teipsinnī, sap Alap mo olak zēbe hap dena man nwe-mase gwe'an, “Zen hom tilki.” ⁹ Hen Lewi mo ausu nakore zini in men zen angkam Yahudi onakon kire-kire hlikna nulin gwenan, zen hwēna man ēnwe-mase gwe-gwe'an– san de Melkisedek Bak hap de hen kap tablanna kiye. Sap Abraham kim kap tablaka, Lewi mo ausu nakore zini in nama san de Abraham mo timnik de lowe henna kiye. ¹⁰ Sap Abrahamsa kim Melkisedek ala tablaka, dekam Lewi Baksa hom jaha gwe'ak. Zen zep nwe-mase gwe'an, zen dekam san de Abraham mo siknik nama gwē'anka. Zen zep nwe-mase gwe'an, Lewi Bak san de ang gwenna– Abraham kim kire-kire hlikna Melkisedek hap kap tablakaye. Zep Lewi onakon, teipsinnī Melkisedek Bak.

¹¹ Hwēna Musa Bak kim tīti tabin ola in sa golzimki, zen anakan gubiridaka, “Lewi Bak mo ausu nakore zi en sa Alap mo golak syal ta gwer– dekam de Israel mo karek-kareksa ngan gulsuk gwizimdin hipye.” Zen zep angkam zen en sapi-kambingsi Alap hap tru dasik gweblanan. Hwēna Lewi Bak mo ausu nakore zi enna in de eiwa syala in sa su nul sone'anam,

§7:5 Bil 18:21

hen sap Lewi mo aza-tanena Harun Bak mo ausu nakore zi en, ki Alap molya lun Ahana dam tasin'am– Zen de hwëna Melkisedek Bak mo weinak zi mo karek-kareksa ngan gulsuk gwizimdin hipye.^h Lewi Bak mo ausu nakore zini in sap Musa mo titi tabin ola in sa syal nei gwibik, hwëna Alap mo nwenak zen hom sowehek. 12-14 Kirekam de lwankam, ki hwëna Alap mes Musa mo titi tabin ola in sa wet gulsuku. Sap Melkisedek mo weinak dep de Zini, Zen Kristus– nëno mae mo Teipsinni. Hen Zen Lewi Bak mo ausu nakon hom saltilki. Zen dwan Yehuda mo ausu nakore nakake. Zëno ausu nakore zini orep hom tangan mae sapi-kambingni Alap hap tru dasik gweblak. Hen Musa hom zi ausuna in hap dena orep mae anakan gubiridaka, “Zen sa hen Alap mo golak syal ta gwer.” Zep Kristussu kim Melkisedek Bak mo weinak dep dam tasiki, Alap hen dekam Musa mo titi tabin ola in sa wet gulsuku.

Mae hap de ol: Yesus Zen Melkisedek Bak mo kim sa hëndep denaban nësa mas gwibirida gwer.

15 Zep eiwa, angkam mes tangane dam ulsul: Alap mes Musa mo titi tabin ola in sa wet gulsuku– in kim Kristussu zer sonekake, Melkisedek Bak mo weinak de teipsin hip. 16 Desa zi hom dam dasik, sap Musa mo titi tabin ola in kon Yehuda mo ausu nakon de saltin zini bëjen Alap mo golak syal gwe-gwen. Zen hwëna Alap Zën dam tasiki, sap Yesus hon sosonna ki– dekam de hëndep denaban tin nikon ngaya gwen hap denaye. 17 Zen zep zëbe hap dena Alap mo olak anakan lwak,

“Em an Zen esa hëndep denaban
are mo golak teipsili–

orep de teipsin zini Melkisedek Bak mo kimye.”ⁱ

18 Zep angkam, Alap kim kirekam Yesussu dam tasiki, ëpba titi tabin ola in sa dekam zep tahan san gwei gubir kinika. Sap ëpba ola in, zen sosen naka hom– nësa de Alap osan dep zon guludan hapye. 19 Sap Musa mo titi tabin ola in bëjen nëno mae mo tingare karek-karekna ngan gulsun. Zen in zep nëbe mae hap Yesus ora dawemna sal tazimki– Desa en de blol gwe-gweblankam de Alap zëre onak yaing gwen hap denaye.

^h7:11 Bil 18:22-23, Mzm 110:4, Ibr 5:6 ⁱ7:17 Mzm 110:4, Ibr 5:6

20-22 Ora äsena insa Alap syal gweblaka, zen zen– sosen tangan zi niye. Sap Alap kim Yesussu dam tasikì, Zen zère mo bose gubin niban gu-gubluka– kim anakan gublukaye,

“Èe an eno Bian,

Èe are mo bose gubin nibanë Emsa gu-gublu'an,

hen Èe molyë ola ansa wet gulsuk:

Em an Zen esa hëndep denaban

are mo golak teipsili.”^j

Zen Yesus ensa kirekam gu-gubluka. Hwëna ëpba titi tabin ola kon in zen nama Alap mo golak syal ta gwenan, desa Alap hom kirekam gu-gubirida gweka. Zep nen angkam Yesus onakone anakan tame ul gwe'an, “Mensa angkam Alap zi niban ola ziaha-en gu'ura, zen eiwa tangan sa ki lwal, hen zen sosen tangan wanya zen.” Orep insa Musa Bak han aha-en ulki, zen sosen naka hom. Nen mae nakone desa tame ul gwe'an: Sap Alap Yesussu zère mo bose gubin niban gu-gubluka.

²³ Ahana ansa emki hen enlala gwibin: Men zen Alap mo golak syal ta gwek, zen man beya gwe song gwek, sap zen man juwe gwek. ²⁴ Hwëna Yesus an Zen angkam Alap mo golak teipsi'ira, Zen hëndep denaban sa teipsili. Zep zëno weinak dep etan ahana molya teipsikì. ²⁵ Zep ngaya gwen hap de sosonna, zen kitak hëndep denaban Zëbon lwa'an. Zep tingan men zen Alap osan dep Zëbon osan yaing gwe-gwenan, Zen desa sa ngaya tabiri. Sap Zen hëndep denaban zë gwë gwenda– dekon de nëno mae mo abesa Bian hap ayang gul gweblan hap.

²⁶ Zen in zep tangan Yesus sam gwesi'ira– Zen de nëbe mae hap Alap mo golak teipsinkim syal gwenkamye. Sap Zen lalak enna hen enho kles gwesin srëmna, hen karek maena hom golka. In zep zëbe hap dena angkam dakasti'in– nen makare karek gol gwen zi niban de golësiri gwen srëm hap denaye. Zen in zep hëndep Alap zëbe hap golblaka– Zen de teipsin tangankam ngatan zi mo lang nakon nësa irik gin hip denaye. ²⁷ Zep Yesus man tangan ahakore Alap mo golak de teipsin-teipsin wanya kwei-kwei gu'ura. Sap Zen hom dwam gweka– nonol zère en mo karek-karek hap de mwin-mwankam sapi-kambingsi Alap hap tru tasik gweblan hapye, kire hwëna etan aha zi mo karek-karek hap hen tru tasik gwizimdin hip. Hwëna Zen kim aha-rok'nen zère mo timni golguku, te-lidak sonnak de tan hap,

^j7:20-22 Mzm 110:4

Zen dekam zep tūngare nēno mae mo karek-karekna hēndep denaban ngan gulsuzimki. ²⁸ Zep tītī tabin ola in kon kim zini dam dasik gwibirin, zen de Alap mo golak teipsinkim syal gwe-gwen hap, zen nen makare karek gol gwen naka hen dam dasik gwibirin. Hwēna tītī tabin ola in mo tahannak, zao zep Alap zēre mo bose gubin niban zēre mo Tanena insa anakan dam tasikī,

“Em an Zen esa hēndep denaban
are mo golak teipsili.”

Sap Yesus Zen mes Alap mo zēbe hap de dwam gwibir-blinna kitak tangan sul sonoka.

**Mae hap de ol: Yesus Zen Zen tangan–
Alap mo golak de nēno mae mo Teipsin tangan naye.**

8 Ēe ansa emsa tawa tabi'in, bol-zaun tanganna an zen: Yesus Zen Zen tangan nēbe mae hap syal gwe'ara– Alap mo golak de teipsin tangankamyē. Zen in zep ngatan zi mo langnak Alap zēre mo dam taha nakon nikin'ira. ² Men zao angkam Zen nēbe mae hap syal gwe-gwe'ara, zen Alap zēre en hap de tekson tangannak– mensa Alap Zēna syal gwibirkike. Zen Israel zi mo Alap hap de gol syal gwibir-blinnak hom syal gwe'ara.

³ Tingare Alap mo golak de syal tan zi mo teipsin-teipsinni, zen kitak kire-kiresa Alap hap nol gweblanan, hen sapi-kambingsi zēbe hap tru dasik gweblanan. ^k Zep nēno mae mo Alap mo golak de Teipsin Zini Yesus, zēno syala zen hen kirekam nwe-mase gwēk. ⁴ Okamanak awe de Zen nama gwē'anam, Desa hwēna molya Alap mo golak de syal gwe-gwen hap dam dasi'inam. Sap Lewi Bak mo ausu nakore zini in, men kire enkam Musa mo tītī tabin olak lwak, zen nama desa Alap hap nol gweblanan. ⁵ Hwēna zen insa syala okamanak nol gwenan, zen au-au makarena. Hwēna Kristus insa ngatan zi mo lang nakon syal gwe-gwe'ara, zen eiwa de tanganna zen. Zen in zep, orep kwatapna Sinaik kim Alap Musa hap zēre mo ngatan zi mo langnak de gol tanganna zertrēblaka, kirekam de hen okamanak syal gwibir-blin hap, Zen anakare ol tan-tanna golblaka,

^k **8:3** Insa “nol gweblanan”kam hen “tru dasik gweblanan”kam ayatnak awe ale gulku, desa de srip gulsunnu emki 5:1 mo otde alenak hlaun.

“An kire enkamë kwatapnak awe ebe hap
goltrëblanan, zen kire enkam em hëndep sul sonen.”^l

6 Zep mensa au-au makarena Musa mo tan-tan san syal nei gwibirin, hwëna angkam eiwa de tangan wenya in desa Yesus ngatan zi mo langnak nëbe mae hap syal gwe-gwibir-zim'ira. Zep Zen insa kirekam syal gwe-gwe'ara, zen man tangan kwei yuluda'ara– men zen Alap mo okamanak de golak syal ta gwenanye. Sap syala men desa Alap mo nonol ol ziaha-en gun nukon okamanak nol gwenan, zen sosen naka hom– zen de zisi Alap osan dep zon guluda gwen hapye. Hwëna angkam ansa Alap nëban mae ola ziaha-en gu'ura, zen sosen tangan wenya zen. Zen in zep Yesus nësa angkam Alap osan dep zon guluda gwe'ara, sap Zen Zen ol ziaha-en gun ësena insa nëbe mae hap syal gwibir-zimki– men kirekam Alap nësa gu-gubiridakaye.

7 Sap Alap mo Musa han de ol aha-en unni in de sosen gwenanam, ki molya etan zi niban de ol ziaha-en gun hup dwam gwenanam. Ki nonol ziaha-en gun enna in maka sowehek. 8 Hwëna Alap Zën nonol ziaha-en gunnu insa anakan dam gulsuku, “An sosen naka hom”– Zen kim anakan hamal hap gubiridakaye,

“Ëe, Bian, ama emsa gubirida'an:

Ansa enlala ei gwibik.

Israel ne Yehuda nik mo zi ausu nakore zi niban de etan olsa ziaha-en gun hup de yaklanak sa hatal.

9 Eban mae de ol ziaha-en gun ësena an, zen men kirekamë auyan-aza oban orep ziaha-en guk, kirekam hom–

Ëe kimë desa are mo sosonsa de goltrei
gwizimdinkim Mesir kon gwiswe sonekye.

Hwëna zen ano ol ziaha-en gunnu in san hom
ang tak.

Zen in zebë hëndep tahanna gweisibiridak.

10 Hwëna insa ngein sin etan ziaha-en gu'uk,
Ëe asa zëno mae mo enhonak titi tabin ol ësena
ale gulzim,

zen zep sa desan en aha-ere enlalakam ang ta gwer.
Zen dekam tangan sa anakan ënwe-mase gwe-gwer,

^l8:5 Kel 25:40

‘Èe an zëno mae mo Alap,
hen zen eiwa ano hlil irin wenya.’

11 Zen dekam molya zënaka anakan titi da gwibik,
‘Emki Biansa tame tan.’

Sap zen dekam zën sa kitak Asa tame dal–
sap bose nabare wenya, sap bose srëm wenya.

12 Sap Èe asa zëno mae mo karek-karekna tap gulsuzim.
Dekam molyë etan zëno mae mo karekna enlala
gwe-gwibik.”^m

13 Zen in zep, Alap kim kirekam hamal hap gubiridaka,
etan de zi niban olsa ziaha-en gun hup, zëno dam gulsunnu,
Zen hen dekam nonol ziaha-en gunnu insa tahan san gwei
gubir kinika. Kirekam de lwankam, ki nonol ziaha-en gunnu in
mes ëpba gwer, hëndep angkam zen zalta dep dena.

**Mae hap de ol: Èpba ol ziaha-en gunnu,
zëno syala kirekam lwak.**

9 Nonol ol ziaha-en gunnu in, zëno syala, desa kitak Musa
Bak Swe ale gulzimki– kire enkam de Alapsa blikip gwesik
gweblan hap denaye. Zen zi mo tahakam de Alap hap de syal
gwibir-blin tenda golak kirekam syal nei gwibik. ² Alap hap de
tenda gola in teksonna dan-dan. Ngein sin de teksonna, desa
man nen gwibik, “Alap hap dena.” Zao zep Alap hap de pelitana
nonne gwek– zëno ngatan hap de hli-hlina tuju enkam. Zao hen
mejana ki nola gwek– men zao Alap hap de rotina non nebla
ine gwekke. ³ Dekon tahan san de teksonna, zëno lilikinni deyol
glaing-gling yawalsa zë il nil sone gwek. Teksonna desa man
nen gwibik, “Alap zëre en tangan hap dena.” ⁴ Zëwe emaskam
de kalsna hen ki– men zëwe irase dawem nabare te kilil tru dasik
gwek. Alap mo zi niban de ol ziaha-en gun petina hen zëwe
nonne gwek. Zen tekam de syal gwibinni, hwëna emaskam
zë ma-makan dabik– hëndep kitak. Petina in mo olk, zëwe
emaskam de botola ki– men zëwe orep de tembanena mannana
biti dakke, tembanena mensa Alap Israel hap Mesir kon de sek
gwe zannak owaskam gol gwizimkike. Harun Bak mo dutena
hen zëwe– men zen owaskam mas gwekke. Kaso hlang darena,
men zëwe Alap Musa Bak hap dare taha-tapakam de titi tabin ola
insa ale gulbluka, zen hen zëwe nola gwek. ⁵ Petina insa dikim

^m8:12 Yer 31:31-34

mat gulsun hup dena, zen emas enkam syal neibik. Hen zëwe emaskam de syal gwizimdin Alap mo dam taha nakore zi makare daresa zaun noso inek – si ala er sosuzimdin nika. Zëno nik mo si alana petina insa kim tahan nakon il-il soneka, sap zen man peti mat gulsunnu insa enlala nei gwibik, “Sapi-kambing kal de zëwe lwankam, zen dekam Alap nëno mae mo karek-karekna tap gulsuk gwizimnira, hen Alap nësa dekon golëlowehe gwe'ara.” Hwëna desa de tungan srip gulsun hup, ki sa tangan blal gwer.

⁶ Alap hap de tenda gola insa kim syal gwibinkim su nul sonek, dekam zep Alap hap de kire-kirena insa kang dazak. Zen dekam zep hen nonol teksonna iwe Alap mo golak de syal tan zini, sap bose bete-tek wenyä, bitï gwe-gwezak – Musa mo titï tabin ola insa dikim syal gwe-gwibin hipye. ⁷ Hwëna tahan san de teksonnak, zëwe Alap mo golak de teipsin tangan en nik til gweka. Aha-ere tahunkam aha-rok'nen zë til gweka. Hwëna zen hen sapi-kambing kal srëmkam bëjen zao tin. Kala in desa Alap hap goltrë gweblaka, nonol zëre mo kareksa dikim ngan gulsublun hap denaka goltrë gweblaka, zao hwëna tïngare Israel zi mo karek-kareksa dikim ngan gulsuzimdin hip denaka – tame gun srëmkam mensa syal nei gwibikke. ⁿ ⁸ Zen in zep dekam Alap mo Enhona anakan goltreizimki, “Tenda gola in de nama lwa gwe'ak, ki totore zini molya Alap zëre hon yaing gwe-gwek.”

⁹ Zen zep angkam de wenyä nëbe mae hap olk san de enlalana anakan lwazim'in: Kire-kiresa hen sapi-kambing maesa de Alap hap kap ta gweblanna, zen waba hap. Sap zen bëjen zini in mo enhona ngan tasin. ¹⁰ Sap kirekam de syala in, zen tim en hap dena. Enhonak hom hata gwek. Sap syala in dekam anakan nol gwek:

kire enkam de tembane tan hap dena,
kire enkam de otdebin hip dena,
hen kire enkam de timsi ngan gulsun hup dena.

Hwëna desa Alap etan de zi niban olsa ziaha-en gun srëm ennak dep ki golzimki.

ⁿ9:7 Alap mo golak de teipsin tangan zini in mo syal hap dena, emki Im 16nak hlaun. Tame gun srëmkam de karek gonna, zëno srip gulsunnu emki Ibr 5:2 mo otdé alenak hlaun.

Mae hap de ol: Kristus Zen Alap mo zi niban de ol ziaha-en gun ësena insa de sul sonen hap hata zaka.

¹¹ Zen zep Kristus hata zaka– Alap mo zi niban de ol ziaha-en gun ësena insa dikim nëbe mae hap syal gwibir-zimdin hip. Hen Zen zère mo syala in kon zep gwè'ara– nëbe mae hap de Alap mo golak de teipsinni. Zen kim tìn nikon etan ngaya gweka, dekam zep ngatan zi mo langnak de Alap zère hap de tenda golak til halka. Zëve de Alap mo gola in, zen eiwa tangaran wenyä zen. Zen zi mo syal gwibin nika hom. ¹² Kristus Zen aha-rok'nen tangan tilki– Alap zère en tangan hap de teksonna iweye. In kim tilki, Zen sapi-kambing kalsa hom gol halka. Zen hwëna zère mo kal en naban goltilki. Zen dekam zep nësa kitak hëndep denaban dowal mo kigi mo irik gin nikon gwiswe soneka– Alap mo hlil irin zinik dikim nësa golëbiti gwen hapye. Dekam etan hyanak molya ba maena kire hap goltilki.

¹³ Men zen titi tabin ola insa ngip nul gwenan, desa man enlala neibirida gwenan, “Zen Alap mo nwenak kun naban.” Zep nonol ol ziaha-en gun hup de syala in san kim ang ta gwenan, dekam sapi-kambing kalkam blis dibirida gwenan, ahaksa sapi tru ta seblan sonsa ho naban siri nul gwenan– dekam de blis tibirida gwen hapye. Hwëna kirekam kim tim ennak blis dibirida gwenan, dekam zep enlala neibirida gwenan, “Angkam mese Alap mo nwenak ngan lasibirin.”^o ¹⁴ Hwëna angkam karek gol gwen srëm Zini Kristus Zen mes Alap mo Enho mo sostonkam Zënaka domba makan zerguku. Zep nen an Kristus zère mo kalkam de blis tibiridan wenyä zen. Zep nen an zen tangan– dawemkam de ngan tasibin wenyaye! Sap nësa tim en nakon hom ngan tasibirki. Hwëna enho naban hëndep nësa ngan tasibirki. Zen in zep nen angkam Ngaya Zini Alapsa esa enho aha-erekam ang ë gweblal, sap Zen mes nësa alal gulku– waba hap de syala konye.

¹⁵ Zen in zep Kristus angkam nësa Alap osan dep zon guluda gwe'ara, sap Zen Zen Alap mo zi niban de ol ziaha-en gunnu insa nëbe mae hap syal gwibir-zimki. Zep Zen mae hap angkam syal gwe-gwe'ara: Alap mensa kwang guludaka, zen dikim hëndep de lowehe gwen hap denaka gul irin hip– mensa Alap

Zëna gu-gubiridakake. Zen kïtak mae hap ki lwa'an: Sap Kristus kim tïlkï, Zen dekam nësa kïtak nëre mae mo ngip gul gwen nakon gwiswe soneka– nen kim sap nonol ol ziaha-en gun syala insa alp ei gwibikye.

¹⁶ Sap insa Kristus tïnkïm nëbe mae hap syal gwibir-zimki, zen san de zi de tïnkïm walas zikhip kire-kiresa hli tan dazimdin makan. Zini kim kire hap walas zeban ola niaha-en gul gwenan, zën de nama tïn srëmnak walas zem in na-en bëjen kire-kirena insa lop tan– bi zik de nama gwënnakye. ¹⁷ Sap ol ziaha-en gunnu in, zen zën de tïnnïk de kirekam syal gwibin. Zën de nama gwënnak bëjen. ¹⁸ Alap mo zi niban de ol ziaha-en gun darena in zep hen kirekam lwa'an, zen diki tïnkïm de kal wet sonnak de syal gwibin. Nonol ol ziaha-en gunnu, zen otweran blom tabir-blin mo kalsa. Hwëna angkam de wenya, zen Kristus mo kalkam dena.

¹⁹ Alap mo nonol zi niban de ol ziaha-en gun syala insa kim kon neisibir hanak, zen zep hen kirekam lwak. Dekam Musa Bak man Israelsa tagal gulsuku, zao zep tïti tabin ola insa kïtak tonbiridaka. Ki zep sapi-kambing kalkam Alap mo tïti tabin ola bare bukuna insa blïis tïbirki, hen Israelsa blïis tïbiridaka. Zen ho naban kala ban siri gulku– dekam de blïis tïbiridan hapye, Alap men kirekam gublukake. Daïngklïng ala makare naka domba ala kal-kalkam huleka, desa zep os gul ine gweka– dekam de blïis tïbiridan hapye.^p ²⁰ Zen anakare ola ban blïis tïbirida gwe'anka,

“Kala an zen Alap mo nëban mae de ol ziaha-en gunnu insa eiwa gu'un– nen dikim desan en ang ta gwen hap.”^q

²¹ Ki zep hen kala inkam Alap hap de tenda gola insa blïis tïbirki, hen zëwe de kirekam-kirekamna men dekam Alap hap de syala nol gwek, desa kïtak blïis tïblan daka. ²² Sap ëpba tïti tabin ola insa kim syal nei gwibik, dekam Alap mo golak de syal hap de kolho maena man hen blïis di'blanda gwek– dekam de Alap mo nwenak ëngan gwehen hap. Sap kal de wet son srëmkam, zi mo karek-karekna bëjen ngan gulsuzimdin. ²³⁻²⁴ Zep Musa kïtak de Alap hap de syal hap de kirekam-kirekamna insa kire hap blïis tïblan daka, hwëna kire-kirena in

^p 9:19 Daïngklïng ala makare naka, zen te bosena hisopkam ale nuk.

^q 9:20 Kel 24:6-8

sap okama ennak dep dena. Hwëna ngatan zi mo langnak de Alap mo golak de kire-kirena, desa bëjen sapi-kambing kalkam blis tïblandan. Desa diki Alap zëre mo Domba Tane mo kalkam de blis tïblandan. Zep Kristus Zen zi mo Alap hap de gol syal gwibir-blinnak hom tïlki– au-au makan men zen lwa gwekke. Zen hwëna ngatan zi mo langnak eiwa de tangan wenyak tïlki. Zen nama zao gwë gwe'ara– dekon de nësa Bian osan dep mas gwibirida gwen hap.

²⁵ Hwëna okamanak de Alap mo golak de teipsin zini, zen tahun jamkam aha-rok'nen tïl gwenda– teksonna mensa nen gwibirin, “Alap zëre en tangan hap dena.” Zen zëre mo kalsa hom goltïl gwenda. Zen otweran kalsa. Hwëna Kristus hup hom dakastïbli'an– etan-etankam de zëre mo timsi golgu gwen hapye, dekam de etan-etankam zëre mo kalsa Alap mo golak goltïl gwen hap. ²⁶ Kirekam de lwananam, ki nonol lonesen nakon maka Kristussu tahun jamkam te-lidak sonnak makan dain gwek. Zen hwëna aha-rok'nen hata zaka– okamana an mo aumwa hap de yaklana men zen angkam lwa zahe'anke, dekam de domba makan de tan hap Zënaka zergun hup, tïngare nëno mae mo karek-kareksa dikim ngan gulsuzimdin hip.

²⁷ Sap Alap mes tïngare zini nësa anakan gubiridaka, “Zen aha-rok'nen sa juwe gwer, ki asa hwëna klis gul.” ²⁸ Kristus in zep aha-rok'nen tïlki– dekam de zi trana nëno mae mo karek-kareksa wei yun hup. Hwëna Zen sa etan lwahal zala. Zen dekam zi mo karek-kareksa de wei yun hup molya hata zaka. Hwëna men zen nës gwebla'anke, desa dikim hëndep de lowehe gwen hap de lang san kwang guludahan hap sa hata zala.

10 Zep Musa mo tïti tabin ol hap de syala, zen san de au-auna men kiye. Hwëna zen dekam de enlala gwibin hip, “Eiwa de tangan weny sa hatal.” Dekam kim tahun jamkam otweranna Alap hap sap tru dasik gweblanan, hwëna dekam enho nakon hom ëngan gwehe gwenan. ² Tïti tabin ola insa de syal gwibinkim de enho nakon ëngan gwe henanam, ki maka otweransa de tru tasik gweblanna insa nolzausuk. Dekam de anakan neisbirinam, “Ëe mes tanganë ëngan gwehek,” ki zëno mae mo kareksa de gonnak de enlala dowe hananna maka tap gwizimki. ³ Otweranna man ki sap tahun jamkam tru dasik gwek, hwëna dekam zëre mae mo kareksa de gonnak de enlala

dowe hananna hom mae tap gwe-gwizimki. Sap kirekam insa syal neibir tine gwek, hwëna zëre mae mo enhonak dekam zep anakare enlalana hata gwizimki, “Ano karek-karekna nama Bian mo nwenak lwa'an.”⁴ Sap sapi-kambing kalkam toton bëjen zi mo karek-karekna ngan gulsuzimdin.

⁵ Zep Kristus kim okamanak hata zaka Zen anakan Alapsa gubluka,

“Em home otweran tru tasik gweblansa
dwam gwibi'ira,

hwëna Em mese ano timsi hohle gulku.

⁶ Otweransa de ebe hap tru tasik gweblan hap

Em home sam gwesik gwibirki–

dekam de zi mo karek-kareksa

ngan gulsuzimdin hipye.

⁷ Bian Alap, Èe in zebë Emsa gublu'an,

“Èe mesë angkam okamanak hatanan–

eno dwam gwibinsi dikim sul sonen hapye,

men kirekam ere mo olak abe hap dena

lwakke.’”^r

⁸ Zep Kristus eiwa Musa mo titi tabin ola tahan san gwei gubir kinika– Alapsa kim anakan gublukaye,

“Em home otweran tru tasik gweblan hap

dwam gwe'ara hen home sam gwesik gwibirki.”

Hwëna otweran tru tasik gweblan hap dena in Musa mo olak kirekam am lwak. ⁹ Hwëna anakan etan mas gubluka,

“Èe mesë angkam okamanak hatanan–

eno dwam gwibinsi dikim sul sonen hapye.”

Kirekam de gublunna in, zen man nwe-mase gwek: Kristus Alap mo ëpba zi niban de ol ziaha-en gunnu insa tahan san gwei gubir kinika– dekam de Bian zëre mo dwam gwibin tangan wenyaka zaun gun hup. ¹⁰ Zep nëbe mae hap de Alap mo dwam gwibinni, zen a kirekam moye: Nen de aha-rok'nen hëndep nëre mae mo karek-karek nakon ëngan gwehen hap. Sap Kristus hen aha-rok'nen zëre mo timni domba makan golguku, hen Zen molya etan kirekam gwëka.

¹¹ Alap mo golak de syal ta gwen weny in kim nonol ol ziaha-en gunnu insa syal nei gwibirin, zen mwin-mwankam zi mo otweran kap gulhal zanna waba hap Alap hap de kalsnak

^r10:7 Mzm 40:7-9

tru dasik tine gwenan. Hwëna dekam hom zini anakan neis gwibirin, “Ano karek-karekna mes ngan gwe henan.”¹² Hwëna Kristus Zen domba makan aha-rok'nen te-lidak sonnak tilki–dekam de hëndep denaban nëno mae mo karek-kareksa ngan gulsuzimdin hipye. Kirekam kim nëbe mae hap de Alap mo golak de Teipsin Zini in syal gwibirsiki, Zëna dekam zep Alap mo dam taha nakon nikinki.¹³ Zen angkam nama dekon eissi'ira– hëndep Alap de tïngare zëno jal zisi zëno tana ïltikinnik sisik gul irinnik dep.¹⁴ Zep Zen kim domba makan aha-rok'nen tilki, Zen dekam tangan zep hëndep denaban karek-karek nakon nësa ngan tasibirki– tïngan men desa Alap osan dep zon guluda'araye.

¹⁵ Alap zëre mo Enhona hen man eiwa gu'ura, Zen zep anakan guku,

¹⁶ “Ngein sin insa etan ola ziaha-en gu'uk,
Ëe asa zëno mae mo enhonak titi tabin ol ësena
ale gulzim.

Zen zep sa desan en aha-ere enlalakam ang ta gwer.”

¹⁷ Zen dekam hen anakan mas gulku,

“Ëe asa zëno mae mo karek-karekna tap gulsuzim.
Dekam molyë etan zëno mae mo karekna enlala
gwe-gwibik.”⁵

¹⁸ Zep nëno mae mo karek-karekna insa mes kitak Bian Alap hëndep denaban eititi gwibirki, zep nen angkam home ëdwam gwe-gwe'an– ba maesa de etan zëbe hap tru tasik gweblan hapye.

**Mae hap de ol: Nen Bian ensa dawemkam
yaing gwebla kini gwen.**

¹⁹⁻²⁰ Zen in zep, aya-wal oso-wal, Yesus in kim domba makan te-lidak sonnak tilki, nen dekam zebe aïrin srëmkam Alap hap nëre mae mo abena yaing il gweblanan– zëre en tangan hap de teksonnakye. Zep Yesus mes ora ësena nëbe mae hap sal tazimki– hëndep dikim ëngaya gwen hap de ora naye. Sap in kim zëre mo kala ban Alap zëre en tangan hap de teksonnak goltilki, Zen dekam zep deyol glaing-glingkim de lilikinni insa talusuku. Zep nen angkam Yesusu de ang gweblankam zebe Alap onak yaing gwe-gwenan, sap zëno timni zen san de nëbe

⁵10:17 Yer 31:33-34, Ibr 8:10-12

mae hap de lili'kinni kiye. ^t 21 Zep angkam nēbe mae hap Alap mo golak teipsinkim Yesus Zēn gwē'ara. 22 Zen in zep, nen Alap hon yaing gwe-gwen, sap nen ema tūngare enho naban Kristus en hon ēyaing gwe kinī gwe'an. Sap nēsa mes Kristus zēre mo kalkam blis tibiridaka, hen tim niban enho naban mes ho lalakkam nēsa ngan tasibirki. Zep angkam nēno mae mo enho nakon anakare enlalana hom wet so gwenan, “Ano karek-karekna nama Bian mo nwenak lwa'an.” 23 Zep nen anakare enlala naban nen tatem ēzauk gwen, “Alap zēre mo nēsa de gu-gubiridanna Zen sa hēndep kirekam nēbe mae hap golzimdi, sap Alap Zen taibliblan tanganna.” Sap nen kirekame aha zi hon ēkira gwe-gwenan, zen in zep nēna hen zēwe en nen tatem ēzaun.

24 Zen in zep nen enlala naban lowehe gwen– ekakim nēnaka titi la gwibik, nēnaka de kwasang gwibirida gwen hap dena kim, hen dawemsa de tūngare zi hip gol gwizimdin hip dena kim. 25 Hen Kristen zi de tagal gwennak de ang gwen hap bahem baes ta gwen– men kirekam ahakon ēgwē gwenanye. Hwēna nen nen nēnaka titi ta gwibin, hen kareksa de gon hap nen nēnaka jalse gwibirida gwen, sap Bian de hatan hap de yaklana angkam man tangan golek de gwe'an.

26 Zen in zep, nen nēnaka dawemkam titi ta gwibin. Sap nen mese eiwa de orana dam lasik. Hwēna kire nike eirim kareksa ol gwe'ak, dekam etan nara molya nēno mae mo karekna insa ngan gulsuku. 27 Hwēna kire nike kirekam ēgwē'ak, dekam aha-en tangan nēbe mae hap lwazim'in: Zen sērkam de syauk bla sal-salak de ētaiblin hap dena– men zēwe sa Alap zēre mo jal zini yal gul serake, desa de aīrin niban ēsblan hap dena. 28 Emki sap ēenlala gwen: Musa kim irik gilki, dekam ahanik de zēre mo titi tabin ol san ang gwen hap baes gwenkam, desa man damera gwek. Zi de dan ahaksa dan-ahan anakan ēkira gwenkam, “Zini in eiwa mes kirekam karek gweka,” kirena man damera gwek. Dekam kire zisi hom kwasang neibirida gwek. 29 Sap kirekam insa orep neibirida gwek, zen in zep men zen angkam Alap mo Tanena ansa tanakam nyauk gwebla'an, zēbe mae hap banakan sa lwazim? Sap zēno kala mes desa dikim ngan tasibin hip hlēwehek. Hwēna kire zini Yesus mo kala insa asyas makan enlala nei gwibirin. Zep zen hen Alap mo

^t10:19-20 Ibr 4:16

zi niban de ol ziaha-en gun ësena in san de ang tan hap man baes ta'an. Zep hen Alap mo Enhona man lamang da gwenan, hwëna Zen sap diki Dekon Alap mo kwasang-kwasangna tame nul gwenan. ³⁰ Zep kire zi hip, karek tangankam sa lwazim.

Sap nen ema Alapsa tame la'an– men Zen anakan gukuye,
 “Kareksa de syal gwe-gwibin wenyä zen Aen asa
 desa karek tabir.

Ëe asa zëno mae mo syal eini zëbe mae hap golzim.”

Zao hen man mas gulku,

“Ëe asa are mo hlil irin zisi klis gul.”^u

³¹ Zep nen bap nen Alap mo Tanena tanakam zauk gweblan, sap nen de Ngaya Zini Alap zëre mo jalsa goltowenkam, zen aïri gwibin tangan wenyä zen.

³² Bahem ëeititi gwe-gwen– em kim nonol Kristussu eirink hen zëno ngatanna hla kukke. Emsa dekam man aha zi sërkam karek da gwibik, hwëna em zao ene ki tatem ëzauk gwek.

³³ Emsa dekam zi nwenak swrë da gwibik hen dangole gwibik. Hen ahasa kim kirekam neibirida gwek, hwëna em ema desa aïrin srëmkam mas eibirida gwek. ³⁴ Emsa kim ahakon bwinak yal nulne gwek, em hwëna ahakore wenyä embwan hap gosae labirida gwek. Kristus hup de jal hap kim eno mae mo kire-kirena kitak alal da gwek, em hwëna ema ësrip-sri gwe-gwek. Sap em ema dekam ëenlala gwe-gwek, “Ëe asa ngein sin dawem tangan wenyäka goltower– hëndep de lwa gwen hap denaka.”

³⁵ Zen in zep, men kire enkame Yesussu de yaïng gwebla kini gwennak tatem ëzauk gwek, zen kire enkam emki hëndep lowehe gwen. Ki dekam Alap onakon dawemna mam tangan naka esa ulin. ³⁶ Zep kire enkam em tatem ëzauk gwen, sap zen dekam esa Alap mo ebe mae hap de dwam gwibir-zimdinni su kul sone gwer. Hëndep zep esa zëre onakon ulin– men zep emsa gu-gubirida gukuye. ³⁷ Sap Alap mo olak man lwak,

“Zini men Desae kara ë gweblanan, Zen naba tangankam sa hata zala.

Zen molya zëre mo hatan hap de yaklana esek gulku.

³⁸ Zini men zen ano nwenak ëdakastil gwenan,
 zen Asa de taïbliëblan en nakon sa ki ëngaya gwer.

^u10:30 Ul 32:35-36

Hwëna Asa de taïbliBlan wenyä men zen Asa hli
da'ak,

Ëë hen asa desa tahansa gweisibiridal.”^v

³⁹ Hwëna nen molye Biansa hli lak– juwen ora san de etan
lwan dahan hapye. Sap nen an zen– tatetekam de Biansa
taïbliBlan wenyä, hen hëndep de ëngaya gwen hap de
wenyaye.

**Mae hap de ol: Men zen Alapsa orep
dawemkam daïbliBlak, nen hen zëno
mae mo kim nen lowehe gwen.**

11 Alapsa de taïbliBlanna, zen anakan de enho nakon
taïbliBlankam, “Mensa Alap asa gu-gubluka, zen eiwa
kirekam sa ki lwal.” Zen sap nwekam de hlaun srëmkam de
kirekam taïbliBlan. ² Sap orep de zini zen kirekam Alapsa daïbli
gweblak, zen zep Alap anakan sam gwesibiridaka, “Zen are mo
nwenak ëdakasti’in.”

³ Alapsa de taïbliBlankam zen dekame anakan tame ul
gwenan, “Okamana an Alap ol-gun enkam yang gulsuku.” Zep
men desae nwekam hla kul gwe'an, Zen nwekam de hlaul gwen
kire-kire nakon hom yang gulsuku.”^w

⁴ Habel Bak zen Alap hap zëre mo taïbliBlansa goltrëblaka–
in kim dombana tru ta seblakaye. Hwëna Kaen zen hom Habel
mo kim Alapsa taïbliBlaka, zep zëno kim syal gwe srëm gweka.
Habel ensa zep anakan gubluka, “Zen ano nwenak man
dakasti'ira.” Hen Zen zep zëno en mo syala insa sam gwesibir-
blika. Habel zen sap orep mes tilki, hwëna zëno Alapsa de
taïbliBlanna in nëbe mae hap ërak makan nama lwazi'in.”^x

⁵ Hanok Bak zen hen kirekam Alapsa taïbliBlaka, zep tin
srëmnak Alap ngatan zi mo lang san dep zer ine halka. Zep
Alap mo olak zëbe hap dena anakan lwak,

“Zen mumuk ennak aya gweka, sap desa Alap
zer ine halka.”

Mae hap ki lwak: Sap zer inehan srëmnak Alap man desa sam
gwesik gweblaka.^y ⁶ Zen zep dam gwesinin: Zini bëjen Alap mo
nwenak sam gwesin– Zënaka de taïbliBlan srëmkamye. Zep
zini men zen Alap osan dep ëdwam gwe-gwe'an, zen diki nonol

^v 10:38 Hab 2:3-4 ^w 11:3 Kej 1:1, Mzm 33:6, 33:9, Yoh 1:3

^x 11:4 Kej 4:3-10 ^y 11:5 Kej 5:21-24

Alapsa zen anakan taïbliëblan, “Zen eiwa ki gwë'ara,” hen anakan zen taïbliëblan, “Ëeyë Desa tingare enho naban të gwebla'ak, Zen sa abe hap dawemsa gol gweblala.”

⁷ Nuh Bak hen Alapsa taïbliëblaka, zep bulu insa syal gwibirki– dekam de we wal walas zeban golëngaya gwen hapye. Hwëna kirekam de owasna hom sap menkam hla nuk. Hwëna Nuh Alapsa betek gweblaka, zep zëre mo ol en san ang gweka. Hwëna zëre mo Alapsa de taïbliëblanna in kon zep sap taïbliëblan srëm wenya kip anakan goltrei gwizimki, “Em in kareksae ol gwenan.” Zen taïbliëblanna in kon zep Alap mo nwenak dakastilki.^z

⁸ Abraham Bak hen kirekam Alapsa taïbliëblaka, zep zëno ol san ang gweka. Alap dekam man gubluka,

“Emki ere mo langna insa hli yun. Dekam song gwe– langna men desaë ebe hap golbla'ak, zëwe dep.”

Abraham dekam man taïbliëblaka, zep totoresna tawa srëmkam song gweka.^a ⁹ Kim hataka, langna men zao dep Alap gu-gubluka, dekon hen nama taïbliëblaka. Zen zep zëwe zi mo langnak tenda golak gwë nasen gweka. Isak ne Yakob ne zen hen kirekam ë gweka, sap Alap hen desa kirekam gu-guzimki– men kirekam Abrahamsa gu-gublikake.^b ¹⁰ Abraham kirekam zë gwë nasen gweka, sap zen dekam ngein sin dep dena kip anakan taïbliëblaka, “Ëë asa hëndep de ë sam-samnak hatal– men desa Alap Zëna syal gweblakaye.”

¹¹ Zen man hen Alapsa taïbliëblaka, zep hëndep walas gweka. Zen sap mes bogol gweka, hen we zem Sara hom walas gwe-gwek. Hwëna Abraham anakan Alapsa taïbliëblaka, “Mensa asa walas wë lan hap gu-guzimki, zen hëndep kirekam sa ki abe nikhip syal gwibir-zimdi.”^c ¹² Zëno timni man sap tin makan lwabla'ak, hwëna zi ausuna Israel zen zëbon onakon ki beya gwe song gwek– men kirekam Alap hamal hap gu-gublikake, “Ebon onakon sa zini beya gwe song gwer– san de nglinak de keisni kiye, ahaksa hi alpnak de hisglimni kiye.”^d

¹³ Orep de zini in, zen sap man Alapsa daïbli gweblak, hwëna Alap mo gu-gubiridanna insa de sowe henkam gul irin srëmnak juwe gwek. Zen langanak de basa kara gun makan

^z 11:7 Kej 6:13-22 ^a 11:8 Kej 12:1-5 ^b 11:9 Kej 35:27

^c 11:11 Kej 18:11-14, 21:2 ^d 11:12 Kej 15:5, 22:17, 32:12

kara nul gwek, hwëna zep en ki ëisrip-sri gwe-gwek– san de zao de lowe henna kiye. Zep anakan hen ëgu gwek, “Ëe an okamanak awe bohëkamë ki lowe he'an– san de aha zi mo langnak de lowe henna kiye.”^e 14 Men zen kirekam ëgu gwe'an, zëno mae mo enlalana zep man lwa gwizim'ira, “Nen ema aha langsa lei gwibi'in– desa de hëndep denaban bi gwibin hip.”^f 15 Orep de auyan-azana in, langna mensa hli nuk, desa hom enlala nei gwibik. Sap kirekam de lwananam, dekam maka etan desan dep lwan dahak. 16 Hwëna zen dekam aha lang sam-samsa enlala nei gwibik– ngatan zi mo langnak de wenyaka. Zep Alap hom saher gwibirida gweka– zini in kim “ano mae mo Alap”kam nen gweblakye. Sap Zen mes eiwa zëbe mae hap ë sam-samna insa hamal tazimki.

17-18 Abraham hen zëre mo Alapsa de taïbli'blansa goltrëblaka, zep tane aha-ere zem Isaksa sap Alap hap zïp sobla'anka. Alap man sap dekam zëno eisi anakan akasibir-bli'anka, “Zen san ha eiwa tangankam Asa taïbli'bla'ara?” Hwëna sap mes Alap Abrahamsa anakan gu-gubluka, “Eno walasna an, Isak, zen zëbon onakon sa eno auyan-azana naït'bir song gwer.”

Hwëna sap mes kirekam gu-gubluka, hwëna Abraham man hohle gwe'anka– tane aha-ere zem insa de Alap hap zïp soblan hapye.^f 19 Sap zen man anakan taïbli'bla'anka, “Zen sa ano tanena tïn nïkon etan ngaya tala.” Hwëna dekam kim Alap dombana insa zertrëblaka, desa de hwëna zïp son hap, zep dekam tane zem in man nwe-mase gweka– san de tïn nïkon de etan ngaya gwenna kiye.

20 Isak hen Alapsa taïbli'blaka, zep walas dare zem Yakob ne Esau nikhip tahana tehazim aneka– anakare hamal hap de ola banye, “Alap sa ngein sin kirekam ebe nikhip dawemna gol gwizimdi.”^g 21 Yakob hen Alapsa taïbli'blaka, zep tïn hip kim golek de gwe'anka, tane zem Yusup mo walas dare hap tahana tehazim aneka. Ki zep hwëna zëre mo dute topnak de bik dankam lwa inen nakon Alap hap dawemna golblaka.^h 22 Yusup hen Alapsa taïbli'blaka. Zep kim tïn hip golek de gwe'anka, dekam zep zëre korena Israelsa de Mesir kon gwiswe

^e 11:13 Kej 23:4, 1Taw 29:15, Mzm 39:13 ^f 11:18 Kej 22:1-14, 21:12

^g 11:20 Kej 27:27-29, 27:39-40 ^h 11:21 Kej 47:31-48:20

sonen hap de aïsili hli yulzimki. Hen anakan gubiridaka, “An kon de sek gwenkam ano danna bahem awe hli tandan.”ⁱ

²³ Musa mo ane-biana, zen hen man Alapsa laïblihlak. Zen zep Musasa dan-ahare benkam aning la gwek. Sap zen anakan dam lasik, “Walasna an dawem naka Alap ap zezimki.” Zen zep anakan aïri srëm gwek, “Mesir mo teipsin nik sa nësa karek sola.”^j

²⁴ Musa Bak hen Alapsa taïblihlaka, zep mam gwennak anakan enlala gweka, “Asa bap zen anakan gu gweblan, ‘An Mesirk de teipsin zi mo wenam mo tane.’”^k ²⁵ Zen hom dekam auhu-kama ennak dep de dërekna anakan enlala gwibirki, “Ëe anik karek naka gol gwek– zëno dërek naka akakim eis gwibik.” Zen hwëna anakan enlala gweka, “Ëe sap asa Alap mo hlil irin zi niban apdekan karekna zigoltowe gwer.” ²⁶ Zen hen ngein sin denaka anakan enlala gwe-gwibirki, “Alap sa Israelsa de ngaya tabin hip de Zini zer sonera. Zep ëe anik Zini in hap orasa sal tablak, hen sap asa zëno bose hap karekna goltowe gwer.” Musa hom dekam anakan enlala gweka, “Syala ansa anik baes gwibik– ëe akakim Mesir mo kire-kire dawem-dawemna ansa beyakam bi gweblandak.” Zen hwëna Alapsa anakan taïblihlaka, “Zen sa ano syal eini lamkam abe hap golblala.”

²⁷⁻²⁸ Hen zen Alapsa taïblihlaka, zep Israel mo zi ausu nakore zini gubiridaka– zen de domba kalkam zëre mae mo lilikinsï blis tiblandan hap, Alap mo dam taha nakore jal zi dikim zëno mae mo nonol zi walassa tameran srëm hapye. Yaklana desa “Paska”kam zep nen gwibik.^l Mesirk de teipsin zini kim sap jal gweka, Musa hwëna Alapsa taïblihlaka, zep Israelsa aïrin srëmkam dekan golësek gweka. Zen dekam man tatem zauk gweka– san de hla ta gwen srëm Zini Alapsa de ngein sin kara ta gwenna kiye.

²⁹ Israel mo zi ausuna in hen Alapsa daïblihlak. Zen zep hi bosena Kal-kalasa tablan gwek– san de eik sasa san de sek gwenna kiye. Hwëna Mesir mo jana nabare zini kim sap hina in san nolëtro kini'ak, zen zao zep kei-king gwek.^m

ⁱ11:22 Kej 50:24-25, Kel 13:19 ^j11:23 Kel 1:22, 2:2 ^k11:24 Kel 2:10-12

^l11:27-28 “Paska” mo enlalana “gulumurun.” Zen kirekam yaklana insa nen gweblak, sap domba kala insa de zëno mae mo gol lilikinnik hlaunkum, dekam walas tameran hap de Alap mo dam taha nakore zini in man gulumun nura gwe'anka. (Kel 12:21-51)

^m11:29 Kel 14:13-31

³⁰ Zi ausuna in zen hen Alapsa daïblihlak, zep tuju yaklakam kim ë yala Yerikosa hatablan hap wale da gwek, hwëna dekam zep zëno mae mo kasokam de kol son yala in owaskam lik gweka. ⁿ

³¹ Rahab Bak sap Yerikok de kahalo sosen we. Zen hwëna dekam Alapsa taïblihlak, zep desa nul srëm gwek. Sap zen mes dekam Israel kore otek zi darena teisyaink. Hwëna zëre mo ë nakore zi trana in zen Alapsa de betek gweblan hap baes tak, desa tungan en tangan zep damerasik. ^o

³² Sap kirekam de aïsili beyana, hwëna yaklana blalaka hom– desa de tungan emsa aïsil gwibiridan hapye, ahakon in zen hen Alapsa zëno mae mo kim daïbli gweblakye, in ki hen Gideon, Barak, Simson, Yefta, Daud, Samuel, hen orep in zen Alap mo ola ayang nulzimmira gwekye. ^p ³³ Zen hen Alapsa daïbli gweblak, zep eijannak ahakon ëyei-yëk gwenda gwek, hen dam-dam enkam zëre mae mo irik gin langnak de zini irik nilida gwek. Zep kire wenya, Alap mensa Israelsa gu-gubirida gweka, zen hen man nulin gwek. Zen zëre mae mo Alapsa de taïblihlanna in dekam zep singa jal-jal mo mipna owas hap mat dasik gwibir-zimk, ^q ³⁴ hen syauk hitin yawala dekam tin disik gwek, hen nëbok ngi ben-ben nakon ëlanga gwesik gwek. Zen sap man zënaka anakan neisbirida gwek, “Èe an sosen naka hom,” hwëna man ki ësonon gwe-gwek. Aha lang nakore zini kim sap napta gwibirzik, hwëna zëno mae mo sosonsa de hlaunkum dekam zep heya-hya gwe-gwek. ^r ³⁵ We walya hen ahakon Alapsa daïbli gweblak. Zep zëno mae mo iyena kim sap juwe gwek, hwëna zëno mae mo Alapsa de yaing gwebla kinin nakon zep etan ëngaya gwe-gwek. ^s

Hwëna ahakon zëno mae mo Alapsa de taïblihlansa srën noltrë gweblak. Sap desa kim Alap hap de jal hap bwinak sesek nulin gwek, zen hom tol wet so gwe-gwek. Sap desa man zë tangolebin niban nenbirida gwek, “Emki ere mae mo Alapsa lamang tan, dekam asa emsa uswe soner.” Hwëna zen man kirekam dep baes tak, sap zen anakan ëenlala gwe-gwek, “Zen

ⁿ 11:30 Yos 6:12-21 ^o 11:31 Yos 6:22-25, 2:1-21

^p 11:32 Hak 6:11–8:32, 4:6–5:31, 13:2–16:31, 11:1–12:7, 1Sam 16:1–1Raj 2:11, 1Sam 1:1–25:1 ^q 11:33 Dan 6:1-27

^r 11:34 Dan 3:23-27 ^s 11:35 1Raj 17:17-24, 2Raj 4:18-37

sap sa nĕsa damera gwer, hwĕna Alap sa kire hap de dawemna lamkam nĕbe mae hap golzimdi– Zen kim de juwen nakon nĕsa luwen tabi'inkaye.” Zep ki hĕndep Alap hap de jal hap karekkam damera gwĕk. ³⁶ Zep Alapsa de taĭbliĭblan jal hap ahakorena lamang da gwĭbik, hen ben-ben kire-kirekam lek-lek da gwĭbik. Hen ahakon besi dokotkam de tahalebin nika bwinak sesek nulin gwĕk. ^{t 37} Ahakon kasokam tok hap nĭrĭbirida gwĕk. Ahakon ngaya naka gergajikam blom da gwĭbik, hen ahakon nĕbokkam blom da gwĭbik. Zen tahalha tol hap domba-kaming sop nakore tayalbin pakeansa alala da gwĕk. Tembane hap hen man tangan ĕtahalha gwe-gwĕk, sap desa karekkam jap nul sonenda gwĕk. ^{u 38} Kire wenya, zen hĕndep de langnak de lowehen hap denaka enlala nei gwĭbik, zep zĕbe mae hap hom dakastĭlzimk– auhu-kamanak de lowehe gwen hapye. Zen zep al ta nasen gwĕk– sap zi srĕm lang san, hen kwatap-kwatap san, hen kaso-hul kaso-hul san, hen kama hul mae san sap ani-ning gwenda gwĕk.

³⁹ Zen kĭtak zĕre mae mo Alapsa de taĭbliĭblansa kirekam noltrĕ gweĭlak, dekam zep tangan Alap sam gwesibiridaka. Hwĕna zen hom mae okamanak awe noltowĕk– Alap mensa dawemsa de golzimdin hip gu-gubirida gwĕkaye. ⁴⁰ Sap Alap mo dawem golzimdin hip de kalangna in, zen zĕbe mae en hap hom. Zen hwĕna kĭtak nĕban mae dep. Zep zen molya nonol zĕ-en Alap mo gu-gubiridanna insa kĭtak nulink– nen de zĕwe hen yaĭng gwen srĕmnakye. Nen kime zĕ hen yaĭng gwe'ak, zen diki dekam esa sĕrkam de dawem tangan wenya insa apdenak ulin.

Hlu-hluk gwenkam de Yesus osan ĕdam gwesĭkhan hap de ol:

12 Zen in zep, Alapsa de taĭbliĭblan wenya in zen orep juwe gwĕk, zen angkam nĕsa neisbirida gwe'an, hen nĕsa man kara tabin niban wale da gwĭbi'in– anakare enlala naban, “Nabakam yaĭng gwezak.” Zen in zep, nen diki dohonhon kire-kirena nen kĭtak tatansĭn– jahalha enkam eka hlu-hluk gwĕk, ngein sin dep dena insa dikim dokwak gun hupye. Nonol tangan nĕre mae mo karek-karekna nen tatansĭn, sap zen zen

^t11:36 1Raj 22:26-27, 2Taw 18:25-26, Yer 20:2, 37:15, 38:6

^u11:37 2Taw 24:21

nëno mae mo danna hëre gwenan. Sap enlala tatetekam de desan dep hlu-hluk gwen hap de orana, Alap mes nëbe mae hap hamal tazimki. ² Hlu-hluk gwenkam diki Yesus en osan nen ëdam gwesikhan. Sap Kristen zini nëno mae mo taiblibin hip dena, Yesus mes ora makan sal ta guku, hen nëbe mae hap de ërak tanganna, Zen Yesus Zëna. Sap Zen mes zëre mo Alapsa de taibliblan nakon enlala tatete naban karekna goltoweka–te-lidak sonnak kim makan da inkke. Zen hom dekam anakan enlala gweka, “Te-lidak sonnak de tinnï, zen saherak Asa nën ne'an.” Sap Zen dekam ngein sin dep dena insa, isrip-sri gwibin tangan wenya, kara gu'unka. In zep hëndep angkam Alap zëre mo dam taha nakon teipsinkim nikin'ira. ³ Emki Yesussu enlala gwe-gweblan– Zen kim nëbe mae hap karek yala insa enlala tatete naban goltowekake, karek gol gwen zini in kim sërkam karek dakke. Kirekam de Yesussu enlala gwe-gweblankam, ki em molye na-en ësin gwe hana gwek, hen enlalana molye ëdowe hana gwek. ⁴ Sap kareksa de gol gwen srëm hap de eijannak iwe, em home mae juwen hap ëalp gwesï'in.

**Mae hap de ol: Bian man zëre mo walas
tangan mo kim nësa oto tasik gwibirida.**

⁵ Hen Bian Alap mo ola bahem ëeititi gwibin– men kim nëno mae mo enhosa de tatete tazimdin hip “ano walas”kam nësa gubiridakaye. Zen dekam anakan nësa gubiridaka,

“Ano walas, bahem Asa salsik gweblan–
Ëe de emsa oto tasik gwibinnik.

Hen bahem enlalana ëdowe hana gwen–
Ëe de emsa jalse gwibirida gwennakye.

⁶ Sap mensaë kwasang gwibirida gwenan,
Ëe desa ama oto tasik gwibirin.

Hen mensaë anakan enlala gwibirida gwenan,
'Zen ano walas,'

desa ama lek-lek ta gwibirin.”^v

⁷ Zep emsa de Bian oto tasibinni, zen zao en emki enlala tatetekam ëzauk gwen– anakare enlala naban, “Sap sa Bian kirekam asa oto tasili, sap okamanak de zini hen kirekam walas zemka oto dasik gwibirin.” ⁸ Emsa de oto tasik gwen

^v12:6 Ayb 5:17, Ams 3:11-12

srëmkam, dekam de dam gulsun, “Èe an zëno walassa hom.” Sap walas tangan zemka Zen bëjen nwe enkam kara tabin. 9 Nen ema nère mae mo auhu-kamanak de biansa blikip eisibirida gwëk– zen kim nësa oto dasik gwibikyë. Zen hen kirekam nen nère mae mo ngatan zi mo langnak de Biansa aha-ere enlalakam nësa de oto tasik gwibinnik blikip gwesik gweblan, sap zen dekam esa ëngaya gwer. 10 Nère mae mo auhu-kamanak de bianna, zen holokam hom nësa oto dasik gwibirin– zen kim sap zëre mae mo enlalakam nësa kirekam neibirida gwenanye. Hwëna Alap Zen nësa de mas gwibiridan hap kirekam oto tasik gwibirida– dekam de zëre onak enlala lalak nik lowehe gwen hap, Zëna men kire nik gwë gwendake. 11 Hwëna eiwa, Bian mo nësa de oto tasibinni insa kim oltowe gwenan, desa enlala dowe hanankame eis gwibirin. Dekam nen home ëisrip-sri gwe-gwenan. Hwëna men nara dekam zëre mo gwënsa Alap mo dwam gwibin sin li yul sonenkam, zen dekam sa anakan eisbiri, “Eiwa, ëe an Alap mo taha terenakë gwë gwe'an. Zën ki asa kirekam oto tasiki– ëe dikim dam-dam enkam gwë gwen hapye.”

12 Zen in zep, eno mae mo tahana in zen ësin-sin gwe-gwe'an em sosen tabin, hen danna men zen ëyal-yal gwe-gwe'an emki tatete tabin. 13 Ere mae hap de orana dam-dam lasik. Dekam in zen zi lek makarena ebon mae onak lowehe gwe'an, zen desan sa dawemkam sek gwer, hëndep ësonon gwe song gwer.^w

Alapsa de hli tan srëm hap de ol:

14 Emki dawemkam ëalp gwe-gwen– dekam de tïngare zi niban enlala sësekkam lowehe gwen hap. Hen enho lalak enkam de lowehe gwen hap emki ëalp gwe-gwen. Sap lalakkam de lowehe gwen srëmkam, em bëjen em Bian onak yaïng gwen. 15 Dawem! Ebon mae onakon mana ahanik Alap mo kwasang-kwasang nakon wet sonanka. Ki hwëna zëbon onakon sa zi beyanak Alapsa de taïbliëblan srëm hap de enlala ing gwe hebiridala– san de hëp nabare hosa de golzimdin makan. Dekam hwëna beya nik sa Alap mo nwenak ëkun gwer. 16 Ebon mae onakon bap zen aha maena kahalonak zaran. Hen em bahem Esau Bak mo kim lowehe gwen, sap zen Alapsa eititi gweblaka.

^w12:13 Ams 4:25-27

Zen sap nonol walaskam gwëka, zep zen maka bi zik de tinkim zëno bi gwibin kire-kirena kitak bi gweblan daka. Hwëna zen aha-ere tembane piring en hap lidak gulku. ¹⁷ Zen kim sap hyanak bi zik de aumwa hap tahasa tehabla inen hap dwam gweka, Alap dikim zëbe hap dawemsa golblan hap, hwëna bi zem in man gubluka, “Bëjenë.” Zen sap go naban aberbe taka, hwëna zen de gul irin hip dena mes tap gwek.

Mae hap de ol: Nonol ol ziaha-en gunnu, zen airin gwibin hip dena. Zëwe dena, zen isrip-sri gwibin hip dena.

¹⁸ Nen an zen ëKristen gwek, nen home Israel mo kim okamanak de kwatap tangannak yaing gwe'an– dekam de Alapsa golek de tan hapye. Zen orep kwatapna Sinaik yaing gwek– Alap kim nonol ol ziaha-en gunnu insa golzimkiye. Zen dekam syauk hitinsi zë kara nuk, hen man zë kaulsuk, hen asese yawal zë taïlberidaka. Zen dekam zep airin hip enlalana ëdowe hanak. ¹⁹ Nen home zëno mae mo kim sramin aukuna ësane gwe'an– hen Alap mo ol auku yawalaye. Zen kim desa nasalzimk, zen dekam zep ëabe gwek– ola insa de golzausun hupye. ²⁰ Sap zen jalse gwen ola insa man tangan sërkam naïribi'ik. Sap zen anakan lwak,

“Men nara zi, sap otweran, kwatapna ansa towanblanna, desa em kasokam tok hap i tïblan.”^x

²¹ In kim zen kirekam hla nuk, man tangan sërkam dohon-hon gwizimk. Musa Bak zëre hap hen man tangan dohon-hon gweblak. Zen in zep anakan guku,

“Ëë dekam ama airin hip yal-yal gwek.”^y

²² Hwëna nen angkam kwatapna Sionk mese isrip-sri naban yaing gweser– Ngaya Zini Alap zëre mo ënakye, mensa hen nen gweblananke “ngatan zi mo langnak de Yerusalem”kam. Dekon zëre mo dam taha nakore zini ribu-ribukam nësa isrip-sri naban dokwa-kwak nul gwenan. ²³ Em mese hen angkam Alap mo hlil irin zinik bëti gwer– men zëno mae mo bosem-sesa ngatan zi mo langnak ale dabir-zimkiye. Alap zëre mo hlil irin zini insa man anakan enlala gwibirida gwenda, “Zen kitak ano walas.” Zep emsa hen mes angkam Alap lup gul iri– men

^x12:20 Kel 19:12-13 ^y12:21 Ul 9:19, Kis 7:32

Zen sa tūngare zisi klis guluye. Hen zini men zen orep enlala dam-dam enkam lowehe gwek, zen angkam mes tangan Yesus mo kala kon ēngan gwehek, zep zēno mae mo angna angkam zēwe lowehe gwe'an. Em hen angkam mese zēbon mae bitī gwer. ²⁴ Em mese hen Kristus hon yaīng gwer– men Zen nēsa Alap osan dep zon guluda gwe'araye. Sap Zen Zen zi niban de ol ziaha-en gun ēsena insa nēbe mae hap syal gwibir-zimki. Zep emsa hen angkam mes zēre mo kalkam blīs tībiridala. Zēno kala Habel mo kal makan hom lwa'an. Sap Habel mo kala kim zannuk, zen zep Alap hap tan-tan makan anakan lwablak, “Zen Kaen taka.” Hwēna Yesus mo kala, zen dekon Alap nēsa anakan enlala gwibirida'ara, “Zēno mae mo karek-karekna mesē ngan gulsuzimk.”

²⁵ Zen in zep, nen bap nen Alapsa hli tan, sap angkam Zēn ngatan zi mo lang nakon nēsa tonbirida gwe'ara. Sap Musa Bak kim auhu-kamana an kon Israel mo zi ausu hap Alap mo ola ayang gul gwizimki, men zen nasalbla srēm gwe-gwek, zen Alap mo jala kon hom mae ēasendak. Hwēna angkam nēsa Alap Zēn tangan ngatan zi mo lang nakon tonbirida gwe'ara. Zep nen de salblan srēm kam, nēsa sa tangan karek tabiri. ²⁶ Alap in kim kwatapna Sinaik tonbiridaka, zēno ol auku yawal hap kamana an man ēwak gwek. Hwēna angkam Alap mes nēsa etan gu-gubiridaka,

“Angkam okamana an ensa molyē ēwak guk. Hwēna ngli naban asa aha-rok'nen apdenak ēwak sol.”^z

²⁷ Insa “aha-rok'nen” de ēwak son hap guku, zen man dam gwesi'in: Zen tūngare okama yala ansa yang gulsuku sa ēwak gulu, hēndep sa jek-jak gwer. Hwēna ēwak gwen srēm hap dena aha-en, ngatan zi mo lang, zen en nama sa lwala.

²⁸ Zen in zep, sap nen Zēbon onakone ēwak gwen srēm hap de lang sam-samna insa bi eibi'in, zen zep nen dawemna gol gweblan– men kirekam Zēna nēsa dwam gwibirida gwendake. Zep nen enho zon tasiblin naban hen aīrin niban nen boklesa kom ta gweblan. ²⁹ Sap Alap mo ola zēre hap dena anakan lwak, “Nēno mae mo Alapna, Zen syauk hītin yawal makarena kim sa nēsa klis gul zula.”^a

^z12:26 Hag 2:6-9 ^a12:29 Ul 4:24

Bian mo nwenak de kirekam lowehe gwen hap de ol:

13 Kristen bose omka de kwasang gwibirida gwenna bahem golzausuk gwen, sap zen san de hen ere mae mo iye tanganna kiye. ² Emki hen ere mae mo tame tabin srëm Kristen bose wal omka gola kon lup gulin gwen, sap orep ahakon hen ki tame tabin srëmkam Alap mo dam taha nakore zini lup nulin gwek– zen kim zi tangan mo kim ëjowe gwe zakye. Zep kire zi mae mes ebon hatanan zala.^b

³ Men zen hen bwinak lowehe gwe'an emki enlala gwibirida tine gwen– men ki hen en de zë lowe henna. Men desa Alapsa de tame tan srëm wenya karek da gwibirin, desa hen em kwasang gwibirida gwen– san de enaka de karek tabinni kiye.

⁴ Emki anakan ëenlala gwe-gwen: “We-zi dare de zënaka leisyanna, Zen mes Alap aha-en soka.” Zep we walya barena hen zini bare wenya, em kime enaka kap lak, em ema Alapsa hen en guk gweblak, “Ëë an deban en asa ë gwer.” Zep ere mae mo Alapsa de gu-gublunna insa bahem ëkahalo gwenkam gulmun gwen. Men zen zëre mae mo hole-hle san ang ta gwenan hen kahalo soston wenya, desa Alap molya karek tabir srëm gweka.

⁵ Te-ala beya gwen hap de enlalana bap zen emsa bi gwibirida gwen. Emki anakan ëenlala gwe-gwen, “Mensa ap Alap gol gwizimnira, zen syake.” Sap Alap Zëna man emsa gu-gubirida'ara,

“Ëë molyë emsa kwasap walas mo kim da tasibik.”^c

⁶ Zen in zep Alapsa de taïbli'blan naban nen ëgu gwen,

“Bian Zen Zen–

asa de mas gwe-gweblan hap de Zi niye.

Ëë ba hap de zi bosyansa aïrïbirida gwen hap?

Sap zi mo sosonna hom–

asa de banakan mae gwëblan hap denaye.”^d

⁷ Men zen nonol Alap mo olkam emsa tawa da gwibik, emki desa enlala gwibirida gwen, “Zen kirekam lowehe gwek, hen Alapsa de taïbli'blannak de tatem ëzauk gwennak kirekam juwek.” Zep em hen zëno mae mo kim em tatem ëzauk gwen,

^b 13:2 Kej 18:2-15, 19:1-14, Hak 6:11-18, 13:3-22

^c 13:5 Ul 31:6-8, Yos 1-5 ^d 13:6 Mzm 118:6

⁸ sap Yesus Kristus Zen hom wet gwesik gwenda– sap orep, angkam, hēndep denaban.

⁹ Totore tawa tabin ēse san bahem ang ta nasen gwen. Diki Alap mo kwasang-kwasang ennak em tatem ēzauk gwen, hen kwasang-kwasangna in dikire eno mae mo enhonak bol-zaun gwek. Zi de emsa titi tabinni Alap hap de tweran blom ta gwibinsi de twinbin hip, ahaksa tembane maesa de Alap hap ēlwa gwen hap, bahem desan ang ta gwen. Sap men zen desan ang ta gwenan, zēno mae mo lowe henna dekam hom mae dawem san dep wet gwesik gwenan.^e

¹⁰ Okamanak men zen Alap mo golak syal ta gwenan, Alap hap de otweran tru tase gweblanna zēna hen man ahakore hlikna dwenblanda gwenan. Hwēna nēbe mae hap de Alap mo ngatan zi mo langnak de kalsna– men zēwe Yesus nēbe mae hap de syala sul soneka, dekon molya zini in ba maena nulin gwek. ¹¹ Emki ēenlala gwen, Musa mo titi tabin ola in sa kim zēre mae mo karek-kareksa dikim ngan gulsuzimdin hip syal nei gwibirin, dekam sapisa Alap mo gol ē nakore lilikīn alpna k zip noso gweblanan. Hwēna kal en naka zep Alap mo golak de teipsin tangan zini in Alap zēre en tangan hap de teksonnak goltil gwenda. Sapina in mo tokna ē san dep nērhak gwenan– zao de langa tolak syauknuk ang tasin hip.^f ¹² Zen in zep hen kirekam, Yesussu tan hap ē nakon nērhak. Zen dekam Yesussu saherak nēnek, hen Zen dekon zep zēre mo kalkam zēre mo hlil irin zini nēno mae mo karek-kareksa aha-rok'nen ngan gulsuzimki. ¹³ Zen in zep, nen hen Yesussu nen saher san dep zertron. Zep nēno mae mo enlalana anakan zen lwa gwen, “Sap sa nēsa hen Yesus hup de jal hap lamang da gwibir hen langa dasik gwibir.” ¹⁴ Sap auhu-kamanak awe, nēno mae mo dakal ēna hom. Hwēna nen ema nēre mae hap de dakal ēsa ēsbla'an.

¹⁵ Nen angkam sapi-kambingsi home Alap hap tru lasikse gwebla'an. Hwēna men desae angkam ol gwebla'an, zen in kime Yesus mo bosekam enho aha-erekam Alap mo bosena teip ulsuk gweblanan. Dekam nēno mae mo ola man nwe-mase gwe-gwe'an– san de otweransa de tru ta seblanna kiye. Zen in zep Alap ensa nen boltere ta tine gwen, hen Yesus de kitak teipsibiridan hap de olsa nen gol halada gwen. ¹⁶ Hen aha zisi de mas gwibirida gwenna bahem ēeititi gwe-gwen– hen

^e13:9 Kol 2:23 ^f13:11 Im 16:27

kae-kaesa de goltrei gwizimdin niye. Sap zen desa hen Alap sam gwesik gwibirida– san de dombasa de tru tasik gweblanna kiye.

¹⁷ Men zen Kristen zini emsa nol neibirida gwenan, emki betek gwibirida gwen hen zëno mae mo ol san em ang ta gwen. Sap zëno mae mo syala, zen eno mae mo ang hap dena, hen zen man anakan tame nul gwenan, “Alap sa are mo syal eisi de goltrëblan hap asa gublula.” Em de kirekam betek gwibirida gwenkam, zen dekam sa isrip-sri naban syal ta gwer. Hwëna betek gwibirida gwen srëmkam, ki hwëna enlala nik sa ëdowe hana gwer. Hwëna zen de enlala dowe hanan naban syal ta gwe'ak, ki hwëna waba hap sa ebon mae syal ta gwer.

¹⁸ Ëe, are mo syal bose walya ban, ano mae mo enho nakon anakare enlalana hom wet so gwenda, “Ëe kareksaë ol gwenan.” Zep abe mae hap emki Alapsa abe ta gwen, sap ëe zëno syalsaë ol gwenan, hen zëno nwenak de tangan ëdakastin hibë ëdwam gwe-gwenan. ¹⁹ Ëe in zebë emsa abe tabi'in: Abe hap emki hen Alapsa abe ta gwen– ëe akakim etan nabakam ebon mae osan dep lwa halzak.

²⁰⁻²¹ Zep angkam, ëe a kirekamë mo Alapsa ebe mae hap abe ta gwenan,

“Bian, Em in Zene zëbe mae hap tahana deisu guzimki, hen Em in Zene Bian Yesussu tin nikon ngaya taka. Ëe ama Emsa abe ta'an: Ano suratna ansa men zen dokwak nu'ik, Emki zëbe mae hap sosonsa gol gwizimdin– zen dekakim ere mo dwam gwibin en san lowehe gwek. Hen Bian, Yesus onakore sosonna dikire zëno mae mo enhonak syal gwe tine gwek– zen dekakim ere mo nwenak ëtal gwesik. Sap Yesus Zen Zen– asa de domba makan zaho ta gwibin Zi niye. Sap Zen mes ere mo zi niban de ol ziaha-en gunnu hëndep denaban sul sonoka– te-lidak son nakon kim kala wet soblakke. Ëe zep asa zëno bosena hëndep denaban teip ulsuk gweblal. In eiwa.”

²² Aya-wal oso-wal, ëe ama emsa gubirida'an: Ano surat tihisni ansa bahem karatda gunnuk husus gwibin, sap zen emsa dikim dawem san dep titi tabin hip dena, hen ëe blal tangankam homë ebe mae hap ale gulzimk.

23 Ëe ama emsa gu sonebirida'an– em de hen ëtawa gwen hap: Nëno mae mo ayana Timotius Bak mes bwi nakon wet soka. Zen de nabakam abon onak hata zankam, ki asa apdekam ebon mae osan dep song ëzal.

24 Iwe de Kristen zini eno mae mo nol-nola kip ano mae mo dawem gol sonezimdinni em ayang ulzimk– hen tïngare iwe de Alap mo hlil irin zi hipye. Men zen aban mae Italia mo lang nakore wenya awe lowehe gwenan, zen hen dawem ensa ebe mae hap nol sonezimk.

25 Dikire Bian mo kwasang-kwasangna kitak ebon mae onak lwa gwek.